

Veija po pošti:
 Za celo leto naprej . K 28.—
 na pol leta " " " 13.—
 na četrt leta " " " 6-50
 na en mesec " " " 2-20
 na Nemčijo celoletno " 29.—
 na ostalo inozemstvo " 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . K 24.—
 na pol leta " " " 12.—
 na četrt leta " " " 6.—
 na en mesec " " " 2.—
 V spravi prejemanj mesečno K 1-70

SLOVENEK

Inserati:
 Enostolpna pettivrsta (72 mm):
 za enkrat . . . . . po 15 v
 za dvakrat . . . . . " 13 "
 za trikrat . . . . . " 10 "
 za večkrat primeren popust.
Poslano in rekl. notice:
 enostolpna pettivrsta (72 mm)
 30 vinarjev.
Izhaja:
 vsak dan, izvenem nedelje in
 praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisati se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. Za
 Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
 hran. račun št. 28.511. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Slavka v Vevčah — pomagajmo bojevnikom!

Slavka v Vevčah še ni končana. Ravnateljstvo pritiska z vso silo, da pogazi delavstvo, in grozi z bičem, ki ga spleta lakota, misleč, da bo uklonilo pošteno zavest. Slovenci, za brate na Balkanu ste darovali tisoče in radostno smo na tem mestu beležili Vaše dejansko navdušenje. Sedaj pa stojte že tedne in tedne v vojski naši najbližnji bratje in sestre, in treba je napeti vse sile, da ne podležejo. **Za te brate in sestre Vas prosimo vse, ki ste se v preteklih dneh navduševali za heroičen boj naših bratov na jugu.** Brez blestečih podpisov Vas vabimo, da pomagate vsak največjim revežem med nami. Tu je sedaj naša pomoč najbolj potrebna. **Vsak, ki čita te vrstice, naj vsaj z vinarji pozdravi one, ki na svoji zemlji nočejo biti brezpravna rajal** in kdor je že kaj dal, naj svoj dar ponovi.

Treba je nujne pomoči; zato kličemo na tem mestu na pomoč. Z združenimi močmi bomo olajšali mnogo trpljenja.

Z brate in sestre, za čast in pravico naših najožjih rojakov!

Uredništvo »Slovenca«.

× × ×

Darovi naj se blagohotno pošiljajo na naslov: Ludovik Tomažič, Katoliška tiskarna, Ljubljana. — Vsak dar bomo hvaležno izkazali v »Slovencu«.

Razgovor „Slovenčevega“ poročevalca v Londonu z dr. Danevom in Stojanom Novakovičem.

London, 25. dec. 1912.

Malce težko je dobiti slovanske delegate mirovnih pogajanj v položaju, da ugodijo številnim časnikarjem, ki preže vedno nanje. Neprestana brzoglasna zveza z domovino, potrebna posvetovanja med seboj in posameznimi državami, pa razna vabila več ali manj oficialnega značaja jim polnijo skoraj ves čas, tako da jim ostane za časnikar-

je le kratek čas rano dopoldne, kar je za angleške razmere zlasti v Londonu včasih precej težavno. Obrnil sem se s slovenskim pismom do nekaterih delegatov in rade volje so ustregli moji prošnji, hitreje in rajše Slovincu, Slovanu, nego drugim.

Prvi je odgovoril dr. Danev, hitro, točno, prijazno, z vabilom, da ga obiščem v nedeljo zarana dopoldne. Dejal bi, da je ta točnost značilna za Bulgare. Hitri, točni in odločni so bili na bojišču, hitri, točni, odločni so v diplomaciji. Opozorjam le na mnogobrojna pota nemornega dr. Daneva, ki so ga vodila križem Evrope.

Označenega dne sem bil točno v hotelu Ritz na Piccadilly, enem prvih londonskih hotelov, kjer so se nastanili Bulgari. Sprejel me je privatni tajnik Angelov s prijaznim bulgarskim pozdravom ter me vedel v Danevovo vzajemno sobo. Nisem imel časa ozirati se po okolici, imel sem komaj toliko prilike, da sem pogledal na vrhnji dve posetnici, ki sta ležali vrl cele množice drugih. Bili sta od dopisnikov »Ruskega Slova« in »Vossische Zeitung«. Dr. Danev je prišel v sobo hitrih, energičnih korakov; mož je srednje, bolj krepke postave, izrazitega obraza, bistrih oči z naočniki in kratko, osivelo brado. Prijazno me je pozdravil kot Slovenca in beseda je nanesla, da sem imel priliko povdariti navdušenje, s katerim spremljajo Slovenci njihov orjaški boj in obenem bojazen, da utegne biti izid vojske nesrečen.

Mi smo bolje poznali dejanski položaj, je pripomnil, v katerem se je nahajala Turčija, nego vi, ki zajemate iz tujih virov, in ker je naša navada manj govoriti, a več delati, smo neutegoma šli na delo.

Po teh uvodnih besedah sem se dovolil vprašati: Na poti iz domovine ste se nekje izrazil jako pesimistično glede uspeha mirovnih pogajanj, ali ste postali kaj bolj optimistični v tem milem angleškem ozračju? — Nasmejala se je. Res je tako, je rekel približno, in spričo dosedanega stanja mirovnih pogajanj je malone težko biti drugačen. Kakor razvidite, Turki silno zavlačujejo tek pogajanj, vsak čas se izgovarjajo, da se morajo obrniti po nove instrukcije v Carigrad. In pomisliti morate, da je Carigrad na enem koncu Evrope, London pa na drugem, in poleg brzoglasne poslušajo še kurirjev. Kakšne

namene imajo pri tem, še ne moremo spoznati; kaj mogoče je, da računajo na kako nesoglasje med nami, morebiti tudi med vevlastmi, ali se nadejajo celo kake pomoči od kake države, znabiti moralne, znabiti drugačne. Mogoče je tudi, da se utegnejo pogajanja vsled razvoja razmer v Carigradu sploh prekiniti. A mi se ne bojimo nadaljevati vojsko. Docela pripravljeni smo za to in s pomočjo naših zaveznikov, zlasti Srbov, bomo šli in zmagovali dalje, a potem se ne bomo ozirali več na želje Evrope. Dosedaj nismo dosti napredovali s pogajanj; rešiti je bilo treba več predvprašanj, v jutrišnji seji rešimo še eno, zadnje, potem pa se pogajanja z ozirom na praznike odgodijo do prihodnje sobote in tedaj objavimo nekaj naših pogojev. Vobče pa moram reči, da sem skorajda bolj optimist nego pesimist.

Kakor vidite, zahtevajo Turki živca za Odrin iz humanitarnih ozirov. Turki pa humaniteta! Odgovoril sem jim, če jim je res toliko do humanitete, je edino, kar morejo v tem oziru storiti, da naredo konec nečlovekoljubnim razmeram, da predajo Odrin in kar najhitreje sklenejo mir. Vprašanje Odrina je conditio sine qua non. Odrin je klin v našem mesu in mi ga moramo dobiti in obdržati. Izključeno je, da bi Turčija obdržala Odrin, ker potem bi bili mi prav tam, kjer smo bili pred vojsko. Turki bi obdržali s tem najvažnejše pozicije in v par letih bi imeli zopet vojsko. Mi pa hočemo vse to onemogočiti enkrat za vselej.

Prvi pogoj bo, da določimo naše prihodnje meje s Turčijo. Zahtevali bomo, da odstopi Turčija vse svoje doseданje ozemlje na celini do črte, ki drži od neke točke južno od Midije ob Črnem morju tja do Rodosta ob Marmarskem morju. (Dasi so preje slovanski delegati prvotno nameravali predložiti ta pogoj šele v soboto, so razmere nanesle, da se je to zgodilo že minoli ponedeljek.) Vendar je skoraj gotovo, da Turki ne bodo sprejeli tega pogoja in bomo morali nekaj odnehati. Ne pojdemo dalj nazaj pa od črte, ki drži od iste točke južno od Midije pa do neke točke v Saroškem zalivu, ki ga tvori Galipoljski polotok.

Zvezo balkanskih držav, je rekel, odgovarjajoč na tozadevno in druga vprašanja, smo sklenili edino v namen, osvoboditi se neznošnih razmer, v kate-

rih smo živeli z ozirom na Turčijo, in ne tudi za prihodnost. Vendar je upati in sem prepričan, da ostanejo te države združene tudi v prihodnosti, ker je to v njihovem najboljšem interesu.

S Srbi smo v popolni slogi. Srbski vojaki so pred Cataldžo in pred Odrinom. Med njimi in Bulgari je pogojeno, da mi Bulgari dobimo gotovo ozemlje, ki ga tvorijo inkluzivno kraji Bitolj, Ohrida, Prilep, Veles, Kratovo, Egri Palanka. Za to črto je nekaj spornega pas-a, a razrešitev tega vprašanja predložimo, tako smo se sporazumeli, razsodišču. A tozadevne težkoče so tako neznahtne, da ne pridejo v poštev in se bomo čisto lahko in lepo pogodili.

Manj dobri so odnošaji z Grki, ali tudi tukaj nas navdaja najboljšje upanje, da se končno mirno sporazumemo. Vse naše bodoče obrežje Egejskega morja bi bilo za nas brez pomena, če ne bi dobili Soluna. Kavala in Dedeagač sta kot pristanišči brez pomena, edina luka, ki pride v tem morju v poštev, je Solun, in Solun hočemo imeti. Ogromna večina solunskega prebivalstva je za nas, ne za Grke. Sicer pojde ta stvar malo težko, a Grki bodo morali izprevideti, da drugače ni mogoče.

Srbi imajo težave z Avstrijo. Kakor kaže izid poslaniških konferenc, je glavna napetost in nevarnost pri kraju. Obstoja pač še težkoče, niso pa takšne, da bi ne bilo upati, da se dajo ugodno razrešiti. Da, Avstrija ni nikdar znala ravnati z jugoslovanskimi narodi; mesto da bi si pridobila njihove simpatije, jih je skušala le ustrahovati. Ali sedaj za trdno upam, da se bodo vse te težkoče ugodno končale.

Poročila dr. Dillona, poročevalca »Daily Telegrapha« — izrazil sem tozadevno vprašanje bolj zase — so resnična, dasi so pogajanja naravno tajna. Bržkone je v zvezi s Turki, ki mu dajejo na razpolago potrebna poročila.

(Bržčas je plačan od Turkov, kakor je bil avtoriziran pisati za Avstrijo v tonu »Neue Freie Presse«. Op. por.)

S tem sem Vam povedal približno vse, je končal, kar mi je v trenutku mogoče povedati o stanju mirovnih pogajanj. Vzlic ne posebno ugodnemu stanju, provzročeni po turškem zavlačevanju, bi dejal, da sem skoraj da bolj optimist nego pesimist. In s preprijaznim pozdravom do Slovencev in zahvalo za njihove simpatije, ki so jih tudi dejanski izkazali v toliki meri, se

LISTEK.

Roža svetla.

Angleški spisal H. R. Haggard.
(Dalje.)

Ko so prejezdili kakih šest mil razdalje, je naenkrat vzšlo solnce. Okolo njih se je odprl jasen razgled. Pred njimi se je razprostirala peščevita ravnina, za njimi kamenita pokrajina, ki so jo pravkar prejezdili, nekako dve milj za njimi pa kakih dvajset morivcev.

»Ne morejo nas vjeti,« je rekel Wulf; a Masuda je pokazala na desno, kjer so se še vlačile megle, in rekla:

»Tamle vidim sulice.«

Megle so se kmalu razvlekile in nekako v daljavi ene lige so uzrli veliko četo konjikov, morda jih je bilo štiri-sto.

»Glejte,« je rekla, »ponoči so prijezdili naokoli; bala sem se, da bo tako. Sedaj nam ne preostaja drugo, kakor da pred njimi dospemo do prelaza ali pa nas vjamejo,« in z vso močjo je udarila konja s palčico, ki si jo je urezala ob vodi.

»Naprej!« je naganjala Masuda. »Dirka bo huda.« In spustili so se v najhitrejši dir.

Predirjali so dve milj za njimi, se je veliki oblak prahu na desni vedno bolj bližal, tako da je bilo naposled videti, da dospejo do gorskega prelaza pred njimi. Tedaj je rekel Godvin:

»Wulf, Rozamunda, jezdit naprej. Vajina konja sta brza ter jima lahko utečeta. Vrh prelaza počakajta, da se živali oddahneta in da vidita, ali prideva za vama. Če ne, jezdit dalje in Bog bodi z vama!«

»Tako je,« reče Masuda, »jezdita naravnost proti emeškemu mostu — iz daljave ga bosta ugledala — tam pa se podajta Saladinovim častnikom.«

Obotavljala sta se, a Godvin je z resnobnim glasom ponovil:

»Jezdit dalje, — zapovedujem obema!«

»Bodi — radi Rozamunde,« odgovori Wulf. Nato pokliče Dima in Plama in konja sta odletela hitreje od lastovk. Godvin in Masuda, ki sta počasneje jezdila, sta jih kmalu videla za jezditi v gorski prelaz.

»Dobro,« je rekla. »V celi Siriji ni konj, razun onih njihovega rodu, ki bi mogli ta dva ujeti. Gotovo dospeta v Emezo, ne boj se.«

»Kdo pa je tisti človek, ki nam jih je pripeljal?« vpraša Godvin, ko sta dirjala drug poleg drugega in neprestano vpirala oči v vedno se bližajoči

oblak prahu, v katerem so se lesketale sulice.

»Brat mojega očeta — moj stric, kakor sem mu rekala. Šejk iz puščave je; ima starodavno pleme, ki ga ni mogoče preplačati z zlatom.«

»Torej nisi iz naroda morivcev, Masuda?«

»Ne; lahko ti povem sedaj, ko se zdi, da je konec blizu. Moj oče je bil Arabec, moja mati plemenita Frankinja, ki jo je našel po nekem boju vso sestradano v puščavi; vzjel jo je v svoj šotor in se je poročil z njo. Nekoč so morivci padli nad nas, pomorili njega pa njo, mene pa so kot dvanajstletnega otroka ujeli. Pozneje, ko sem dorastla, in bila, kakor so dejali, lepa, so me vzeli v Sinanov harem in dasi me je mati skrivaj krščansko vzgojila, so mi tam usilili njegovo vero. Sedaj boš razumel, zakaj ga tako strašno sovražim, saj mi je umoril očeta in mater in me naredil to, kar sem, in zakaj se imam za tako ničvredno.«

»Meni si prav plemenita,« reče Godvin.

»Vesela sem tega, predno umrjeva,« odgovori ter mu pogleda v oči, da je pred njo kakor pred bliskom povsili glavo . . .

V tem sta pustila za seboj peščevito ravan in začela jezditi navzgor po gorskem obronku; in Godvinu ni bilo

žal, da jima je topot konjskih kopit po kamenju onemogočil nadaljnje razgovarjanje. Morivce, ki so imeli daljšo in naporenejšo pot, so pustili sicer za seboj; ali veliki oblak prahu se je valil komaj sedemsto korakov za njima, pred njim pa so vihteč svoje sulice jezdili vojaki, ki so imeli najurnejše konje.

»Najina konja sta še vedno krepka; boljša sta, nego sem si mislila,« reče Masuda. »Čez gore nas ne dohite, a potem — —«

Naprej nista več govorila; varovati sta morala konje padca, kajti pot je postala strma. Dospela sta do grebena in prav na vrhu sta videla Wulfa in Rozamundo, ki sta stala poleg Dima in Plama.

»Počivata,« je rekel Godvin; nato pa je zavpil: »Na konje! Na konje! Sovražnik je blizu!«

Zlezli so zopet v sedla in vsi štirje so jezdili po prostranem obronku navzdol. V daljavi se je čez to ravan vila široka srebrna proga, za njo pa so iz višave videli zidovje mesta.

»Reka Orontes!« vzklikne Masuda. »Kakor hitro jo prekoračimo, smo na varnem.« Godvin pa pogleda na svojega konja in potem na Masudo in zmaje z glavo.

Živali sta bili krepki, vendar močno utrujeni, Hropeč sta hiteli dalje in

je končal razgovor, ki je trajal dobrih 35 minut in ki se je vršil v slovenskem in bulgarskem, deloma v nemškem in angleškem jeziku, ki ga je Danev dobro govoril.

× × ×

Nato sem obiskal vodjo srbskih delegatov **Stojana Novakovića**. Srbi in Črnogorci stanujejo v Hyde Park hotelu, na jugovzhodnem koncu slovitega Hyde Parka. Kmalu sem bil v njegovi zasebni sobi, kjer sem ga pozdravil: Dobro jutro! »Vi ste Slovenec«, je rekel ter me vprašal, kaj delam v Londonu. Ko sem mu obrazložil namen mojega obiska, me presenetil z odgovorom: »Povedati vam moram, da ne odgovarjam nikomur na nobena vprašanja. Vse potrebno izve javnost iz časnikov, predvsem iz »Times«. Iz njih veste, da so pogajanja malone na istem mestu, kakor v početku, ker jih Turki neprestano zavlačujejo. Za sedaj mi zbok tega ni mogoče izjaviti kaj več, a upam, da bo mogoče, ko pridejo pogajanja bolj v tek.« Bil sem malo usiljiv — časnikarjem je ta pregorečnost odpustljiva, ali vsaj oni si jo radi odpuščajo — in stari gospod mi je začel pripovedovati, da se je ravno mudil v Ljubljani, ko je bila mobilizacija napovedana in pohitel je domov, da da svoje moči na razpolago domovini, dasi je bil vodja opozicije. A pozabili in pokopali so vse strankarske prepire, imajoč pred očmi edino blagor domovine. Srbska vojska se je proti vsem pričakovanjem in bojaznim izkazala, da je popolnoma kos svoji nalogi. Povsodi so bili zmagoviti srbski vojaki, dasi so morali premagati silne, neznosne težkoče. Številno sovražnikov jim je bilo vedno neznan, bil je v močnejšem številu, nego so se nadejali, a zmaga je bila vedno na srbski strani. Posebno se je izkazala srbska artiljerija, o kateri gosp. Novaković meni, da je najboljša v celi Evropi. Streljala je z največjo preciznostjo na dostikrat naravnost idealne cilje, kakor si jih topničarji dostikrat želijo, a jih redkokrat imajo priliko dobiti. Srbska vojska je v tej vojni posedla največ ozemlja, je dospela do jadranske obale pa do Bitolja. Mnogo tisoč jih je pred Odrinom, kjer so se vedno izkazali enako izvrstne vojake. Razna poročila o nezadovoljnosti med črnogorskim ljudstvom v prilog srbski dinastiji niso drugača nego nemške fabule in s tem je povedano vse. Turki pogajanje venomer zavlačujejo, kakšen namen imajo pri tem, je doslej še nemogoče reči. In enako nemogoče je izraziti se o izidu in uspehu pogajanj, za trenutek.

Tako na splošno je govoril g. Novaković, skrbno se ogibajoč pozitivnih podrobnosti. Obljubil pa mi je povedati več, kakor hitro se položaj razjasni. Srbski sluga je prinesel posetnico nekake angleškega časnikarja in poslovil sem se, potem ko je gosp. delegat izrekel enako zahvalo za simpatije Slovencev do Srbov in njihovo dejanjsko pomoč, kakor dr. Danev.

Prihodnjič razgovor s Črnogorcem Vojnovičem, ki me je povabil, da pridem danes, božični dan, ob 4. uri popoldne.

Kupujte le vžigalice: V korist obmejnim Slovincem!

včasih jih je bilo res težko obdržati na nogah.

»Do ravnine pojde še — a ne dalje,« je rekel Godvin in Masuda je pokimala.

Bili so že skoraj spodaj in nepregledne vrste morivcev so drle za njimi. Godvin je uporabljal svoje ostroge, Masuda svojo palčico, a upanja sta imela malo, kajti vedela sta, da je konec bližu. Hiteli so po zadnjem delu strmine, ko so pa dospeli do vnožja, se je nankrat Masudin konj opotekel, obstal in se zgrudil na zemljo; Godvin se je ustavil takoj poleg njega.

»Naprej!« je zavpil Rozamundi in Wulfu, ki sta bila spredaj; a nista hotela. Obsipal ju je s prošnjami, pa sta mu odgovorila:

»Ne, skupaj hočemo umreti.« Masuda se je ozrla na Dima in Plama.

»Bodi,« je rekla. »Enkrat sta že nosila dvojno težo, sedaj jo morata zopet. Zajahaj pred gospico, gospod Godvin, ti, gospod Wulf, pa daj meni roko, in vičeli boste, kaj premore to pleme.«

In zajahali so. V dolgem, zibajočem diru sta zdirjala Dim in Plam dalje; od morivcev sem, ki so menili, da jih že imajo v pesti, pa se je vzdignilo glasno srdito ter začudeno vpitje.

»Tudi njihovi konji so že utrujeni in še vedno jih lahko pustimo za seboj,« je zaklicala neustrašena Masuda. Godvin in Wulf sta se pa žalostna ozrla na deset milj široko ravan.

Četrtno pota so naredili. Polovico

Državni zbor.

Dunaj, 29. decembra.

Kriza začasno poravnana.

Odločna pasivna rezistenca hrvaško-slovenskih poslancev je dosegla že sedaj velik moralen uspeh. Mogočna nemška in poljska gospoda, katero je s tiho asistenco podpirala večina čeških poslancev, se je morala končno le udati. Prepričala se je, da sila rodi silo in da se Hrvaško-slovenski klub zaveda svoje važne postojanke. Vprašanje italijanske pravne fakultete je vsled odpora Hrvaško-slovenskega kluba obleželo nerešeno v odseku, akoravno so vse druge stranke zagotavljale Italijanom ugodno rešitev še pred prazniki. Vlado načrt o centralni blagajni za združništvo je nekaj let ležal na ledu. Večina je odnehala, odkazala predlogo narodno-gospodarskega odseku, ki je v petek soglasno dr. Kreku poveril poročilo. Komisar Cuvaj je pobral šila in kopita. Že ta dejstva so aktivne postavke v bilanci, ki se v doglednem času še izboljša.

Slovensko-hrvaški klub je pa obenem še Rusinom pripomogel do lepega uspeha. Od maja meseca so tekla pogajanja med Poljaki in Rusini za rusinsko univerzo. Z raznimi potezami, izgovori in zvijačami so Poljaki zavlačevali to vprašanje. Od konca oktobra pa do včerajšnjega dne so se rusinski poslanci opirali na Hrv.-slov. klub, da so mogli pritiskati na Poljake in vlado s svojo zahtevo, ki jo ponavljajo že dolgo vrsto let. Včeraj so Rusini z velikim trudom proti odločnemu odporu neizprosne manjšine v poljskem klubu privarili skalo na goro. V zbornici se je od 10. dopoldne do 10. ure zvečer vršila razprava o proračunskem provizoriju. Za kulisami pa so poljski in rusinski poslanci kovali besedilo dogovora glede univerze. Od časa do časa so prihajala poročila o krizi, ki so vznemirjala duhove. V zadnjem trenutku je grof Stürgkh pozval k sebi rusinski klub in ga pomiril z zagotovilom, da jim v kratkem v zmislu dogovora s Poljaki cesarjevo lastnoročno pismo zagotovi posebno univerzo. Ako bi do 1. julija 1916 dotični zakon ne bil potrjen, stopi s 1. oktobrom 1916 v veljavo začasna rusinska visoka šola, neodvisna od poljske v Lvovu.

Med temi pogajanjmi so se vršili v zbornici razni burni prizori. Govorili so razni poročevalci manjšin v proračunskem odseku in utemeljevali svoje predloge. Najmanj pet ur sta govorila rusinska poslanca Budzynowskyj in Dnistrianskyj, da omogočita pogajanja s Poljaki. Izmed slovenskih poslancev sta govorila Gostinčar in dr. Korošec. Prvi je utemeljeval predlog, naj zbornica o proračunskem provizoriju preide na dnevni red. Dr. Korošec je utemeljeval predlog: »Ker zbornica z ozirom na izjemno stanje v banovini nima zaupanja do sedanjih razmer v monarhiji in ker ni znano, kaj je vlada storila proti tem razmeram, naj zbornica preide na dnevni red.«

Gostinčar.

Moj predlog je, naj zbornica preide na dnevni red. Svoj predlog utemeljujem s tem, ker nas Jugoslovane še vedno prezirajo vlada in njene stranke. Kar smo dosegli v kulturnem in gospodarskem oziru, je sad skoraj izključno le našega dela, moči in volje. (Grafenauer: In našega žepa!) Tako je! Avstrijska birokracija pospešuje le nemštvo v naših deželah. Zdi se, da je

so ga že imeli za seboj, a sedaj se je prvi izmed tedajših pojavil komaj dvesto korakov za njimi ob strani. Po maleni se je razdalja vedno bolj krčila. Naposled so bili komaj petdeset korakov vsaksebi in eden izmed njih je zagnal sulico. Rozamunda je v svoji grozi na glas zahtela.

»Vzpodbodita konja, viteza!« je kriknila Masuda in prvokrat sta jih vzpodbodila.

Pri ubodu jekla sta planila Plam in Dim naprej, kakor da bi šele pravkar stopila iz hleva, in razdalja med nasledovci in zasledovanimi se je povečala. Dve milj so predirjali in komaj sedem osmink milje pred seboj so uzrli široki vhod mostu, emeški stolpi na drugi strani pa so bili tako blizu videti, da so mogli v tem čistem ozračju razločevati orise straž. Zatem so prišli v dolinico in izgubili most in mesto izpred oči.

Ko se je začela na drugi strani pot zopet vzdigovati, so jele naposled Dima in Plama pod dvojno težo zapuščati moči. Težko sta hropla in se tresla in sta se le redkokrat odzvala ostrogam, a še takrat le za kratek polet. Morivci so to opazili in se z divjim kričanjem vedno bolj bližali. Vedno bliže in bliže so prihajali in peketanje njihovih konj pe pesku se je glasilo kakor glas smrti. Zopet so se jim približali na petdeset korakov, še trideset so bili vsaksebi, in zopet so se začele bliskati sulice, dasi nobena ni zadela.

(Dalje.)

birokracija le izvršilni organ nemških ljudskih svetov. (Tako je!) Zato nimamo zaupanja do take birokracije in uprave. Nekaj dokazov.

Celovec je glavno mesto dežele, v kateri poleg Nemcev prebiva dobra tretjina Slovencev. Ako pa hočeš na celovškem koldvoru oddati blago s slovensko spremnico v Kranj, te gotovo zavrnejo. Ali ni to javen skandal za državno upravo? (Pritrjevanje.)

Za povzdigo poljedelstva stori vlada jako malo. Za vse druge dežele najdemo v proračunu mnogo višje postavke, nego za naše južne pokrajine.

Včeraj je zbornica sklenila dva zakona, s katerima se zvišajo plače državnim uradnikom in slugam. Vsak delavec zasluži svoje plačilo, tako tudi dobri uradniki, ki se ozirajo na potrebe ljudstva. Toda vlada se mora ozirati tudi na produktivne stanovce, med katerimi je kmečki na prvem mestu. Vlada je sicer dovolila do 1. 1918. po šest milijonov za povzdigo živinoreje. Ta svota pa je prenizka. In vendar kriče mnogi poslanci, da kmečki stan dobiva od države preveč podpor. Taka nevoščljivost se sama obsoja. (Res je!) Ako propade naš kmet, bode draginja še večja.

Na Kranjskem in Goriškem ima država v svojih gozdih več delavcev. Lani smo sklenili, naj vlada izboljša plače gozdnim delavcem. Vlada je izboljšala dnevne za 35 vin., torej dobiva gozdni delavec 195 vin. na dan, ako nima doklade. Tisti pa, ki so že imeli doklado 20 vin., dobe sedaj samo 15 vin. več. Na Solnograškem in drugod so gozdni delavci stalni, pri nas pa ne. Zato prosim poljedelškega ministra, naj bi se spomnil tudi teh revežev in poskrbel, da bodo uradniki z njimi lepše postopali.

V Črnem vrhu nad Idrijo prebivalci izdelujejo razna orodja, za kar potrebujejo lesa. Gozdarski uradniki pa odkazujejo les v odročnih krajih ali pa za previsoko plačilo. Prebivalstvo si vsled tega jako malo zasluži. V tem oziru naj bi poljedelski minister napravil red. Že večkrat smo posredovali, pa vse nič ne pomaga.

Rudarski delavci v Idriji so preje dobivali žito po številu družine. Sedaj dobivajo v denarju, pri tem pa so prikrajšane družine. Isto velja za stare provizioniste. Prosim vlado, da v tem oziru ustrezno opravičenim željam rudarskih delavcev.

Minoli teden je posl. grof Barbo trdil tukaj v zbornici, da so Nemci na Kranjskem zatirani. Ta trditev je popolnoma neosnovana. (Pritrjevanje.) Grof Barbo te trditve tudi ni dokazal. Grofu Barbotu rečem samo to: Želim, da bi se Slovincem na Kranjskem v kulturnem in gospodarskem oziru tako dobro godilo, kakor Nemcem. Nemci na Kranjskem imajo dve popolni gimnaziji, nemško realko in nad 30 ljudskih šol. Pri vsakem uradu dobi Nemec popolno pravico, dočim so Slovenci na Koroškem in večinoma tudi na Štajerskem brezpravni. Zato je taka trditev največja predrznost, ki je ne more nihče opravičiti: Kdor kaj takega trdi, mora tudi dokazati.

Tudi glede poštne uprave se moramo pritožiti. Treba je mnogo potov in prošenj, da dobimo tu ali tam poštni nabiralnik. Poštno ravnateljstvo v Trstu se izgovarja, da nima potrebnega kredita. Zato naj bi osrednja vlada dovolila za tržaško pošto ravnateljstvo večji kredit, ker prebivalstvo trpi veliko škodo vsled slabih poštних zvez.

Tudi glede železnic smo jako na slabem. Postaje od Ljubljane do Trbiža so mnogo pretesne, izvzemši Jesenice. V Ljubljani je nujno potreben nov kolodvor; sedanji prostori so že davno premajhni. Isto velja za Škofjo Loko, Otoče itd. Za druge dežele se dobi denar, za južne ne. S telefonom smo jako slabo preskrbljeni. Vlada zahteva, naj bi dežela in zasebniki plačali nove telefonske zveze.

O ljudskem šolstvu v obmejnih slovenskih pokrajinah se Slovenci in Hrvatje pritožujejo že desetletja. Koroška je v tem pogledu res turški vilajet, sramota za kulturno državo. V razpravi o italijanski fakulteti so nam odgovarjali nemški tovariši, da še ljudskih šol nimamo. Ko pa Slovenci prosijo za narodne šole, pa jim odrekajo vse prošnje povrsti. Ta politika je naravno škodljiva za državo. Ako hoče monarhija ostati velesila, mora računati s svojimi Jugoslovani, ki štejejo že nad osem milijonov duš. Tak narod je že mogočen faktor, s katerim bi morala vsaka vlada računati. Ker pa se to ne godi, ker vlada in večje stranke prezirajo Jugoslovane, zato glasujemo proti proračunskemu provizoriju. (Živahna pohvala.)

Dr. Korošec.

Predgovornik je že omenil, da živi v habsburški monarhiji nad osem milijonov Jugoslovani. In vendar tega naroda mnogi nočejo poznati. Mnogo se govori in piše o jugoslovanskem vprašanju, ki je postalo jako aktualno. (Res je!) Vse stranke na levi in desni, slovenske in nemške, priznavajo v besedi važnost tega vprašanja. Pa mi slišimo le besede in ne vidimo dejanj, ki bi primerno rešila to nujno vprašanje. Vsi se boje posledic, zato igrajo politiko otiča noja, ki v nesek skriva oči. Iz

te nesrečne politike pa še razvijajo razmere, ki morejo biti za državo še osodopolne. V Avstriji je vedno tako, da merodajni krogi vidijo nevarnost, pa je ne preprečijo v pravem času ali pa se zganejo prepozno. (Pritrjevanje.) Vnanji svet misli in sodi, da je naša država že drugi bolnik v Evropi. Slovsanske in nemške stranke prezirajo jugoslovansko vprašanje, ker ne poznajo njegove nujnosti in dalekosežnosti. Zato pa hočemo s svojo taktiko prekrizati pota in račune drugih strank, ki nam mečejo polena pod noge. (Burno pritrjevanje.) Kakor vi ovirate naše korake, tako bode mo delali tudi mi. (Živahno pritrjevanje.) Ako v parlamentu nastanejo napete razmere in preti kriza, tedaj prihajajo k nam od vseh strani gospodje in nam zagotavljajo ljubezen in simpatije do Jugoslovani. Slikajo nam tudi nevarnosti, ako bi izgubili te simpatije. V odločilnih trenutkih, ko so v nevarnosti naše življenjske koristi, tačas nas zapuste vse stranke. (Tako je!) Imeli smo »Slovsansko unijo« s češkimi poslanci. Borili smo se pogumno za svoje pravice in moč v parlamentu in državi. Bale so se nas druge stranke, in posledice naše moči so se kazale tudi na ministrskih sedežih. (Pritrjevanje.) Toda zamorec je storil svojo dolžnost, zavezniki naši so zamorca pustili na cedilu. (Dr. Diamand: Postal je deželni glavar!) Ali ste Vi hoteli biti kranjski deželni glavar. Ta je povsod iz stranke, ki ima večino v deželi. (Choc: Ne gre za osebo!)

Sedaj hočejo večje stranke dati Italijanom pravno fakulteto, za katero iščejo primeren sedež. V Inomostu je ne dovolijo, ker se boje, da bi trpel nemški značaj mesta. Na Dunaju se je tudi branilo, češ, da bi bilo v nevarnosti nemštvo. Torej v Trst ž njo! Zakaj pa ravno v Trst? To mesto je italijansko in slovensko. Po zadnjem ljudskem štetju je v Trstu 118.959 Italijanov in 59.319 Slovencev (Cujtel!) in vendar mesto ne vzdržuje niti ene slovenske ljudske šole v mestu samem. Torej Italijani naj dobe univerzo v Trstu, mi pa niti ljudske šole, nobene srednje ali trgovske in obrtne šole? Ali moremo to mirno prenašati? In v trenutku, ko smo zahtevali kompenzacije, vstane slovenski, ne nemški poslanec, Poljak dr. Rosner, ki predlaga, naj se italijanska fakulteta ustanovi v Trstu! Ta udarec, to preziranje je tem hujši, ker to predlaga slovenski tovariš in soglašajo z njim tudi vsi slovenski tovariši. To stori član kluba, ki se protivi z vsemi štirimi rusinskimi univerzami v Lvovu. (Dr. Diamand: To ni tako! Načeloma smo edini, premagati je treba še nekaj težav!) Da, načeloma zavlačujete rusinsko univerzo. Sicer pa bodo o tem govorili rusinski poslanci. Trditi pa moram, da se v odločilnih trenutkih postavijo proti nam tudi slovsanske stranke. (Tako je!) Zato moramo izvajati posledice. (Burno pritrjevanje.) Vi sami nam vsiljujete v roke orožje obstrukcije. To je naša obramba, naš odpor v skrajni sili. In to orožje bomo rabili proti vsem nam sovražnim strankam. (Pritrjevanje.)

Sedaj sta v ospredju dve vprašanji: Hrvaško in zatiranje Slovencev na Koroškem in Štajerskem. Cuvaj pojde, toda njegov zistem ostane. (Tako je!) Sramota je za državo pred vso Evropo, da je sploh mogoče Cuvajev zistem. (Pritrjevanje.) Drugo vprašanje se tiče nas na jugu. Na Štajerskem Slovenci tvorijo tretjino prebivalstva in vendar imamo v dež. odboru enega samega zastopnika, v dež. šolskem svetu po zakonu celo nobenega. (Cujtel!) Za gospodarske namene se na Štajerskem izda na leto okroglo 21 milijonov, od teh dobe Slovenci komaj en milijon. Slovenske gimnazije ne dobimo ne v Celju, ne v Mariboru, ker mogočna nemška večina tega ne dovoli. Nimamo nobene strokovne šole; niti meščanske šole nam ne privoščijo, če ravno jih je v deželi za Nemce menda 23. In te morajo tudi Slovenci plačevati. Ali ni naravno, ako smo v odločnem boju z nemško večino? Ta boj nam vsiljuje nemška hegemonija. In na Koroškem! Tam Nemci načeloma onklanjajo vsakega slovenskega sodnika. Predsednik dež. sodišča je to javno priznal. (Cujtel!) Na Koroškem nimamo slovenskih ljudskih šol; pritožbe leže do 15 let v ministrstvu. Ta zistem hoče Slovence zatreti v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru. In ko se pritožujemo proti kričečim krivicam, združijo se vse stranke v zbornici, da Italijanom pribore fakulteto v Trstu. In v tem kritičnem trenutku se predrzne c. kr. namestniški svetnik (dr. Bugatto) z nesramnimi sumničeni žaliti naša čustva in prepričanje.

Te neznosne razmere moramo prenašati in čutiti le sovraštvo. Mi vidimo in čutimo, da v tej državi nihče nima zmisla za jugoslovansko vprašanje. Toda mi nismo sentimentalni. Hladnokrvno se hočemo v tem boju ravnati po načelu: Zob za zob, oko za oko! (Burno pritrjevanje.)

Posluževali se bomo orožja, ki ga nam vsiljujete. (Poslanec Zenker: »Tako pravi duhovnik!«) Vi, g. Zenker, proučujte stari testament, novega hočemo mi! (Smeh in pohvala.) Postopali bomo, kakor nam bode kazalo brez ozira na stranke, katere nismo odgovorni. Odgovorni smo samo

svojim volivcem. Ti pa so v duhu z nami in nas bodo podpirali v tem boju proti vsem nasprotnikom, naj so Nemci, Slovani ali Madjari. Sokriva pa je tudi vlada, ki je eksponent onih strank, ki nas pritiskajo ob steno. Zato bomo glasovali proti proračunskemu provizoriju, da tudi vladi izrazimo svoje nezaupanje. (Živahna pohvala in ploskanje.)

Večina je odklonila vse manjšinske predloge. Večkrat je bila večina v strahu, da obveljajo razni predlogi manjšine. Gostinčarjev predlog, da se vladi dovoli le trimesečni proračunski provizorij, je bil odklonjen s 176 glasovi proti 147. Tomšičov predlog, da se plače železniških uslužbencev in delavcev zvišajo za 17 milijonov, je bil odklonjen s 153 glasovi proti 143. Malo pred eno uro ponoči je bil provizorij dovoljen tudi v tretjem branju. Značilno je, da so socialni demokratje s svojimi glasovi pripomogli do dvetretjinske večine za najnost tretjega branja. Slišali so se medkllici: c. kr. socialni demokratje!

Zbornica je nato rešila še reformo kontrolne komisije za državne dolge, zakon o klanju živine v sili in društveni zakon. O tem še poročamo. Ob poltretji uri zjutraj je predsednik voščil srečno novo leto in zaključil sejo, ki je trajala nad 16 ur.

Interpelacije.

Koroški poslanec Grafenauer in tovariši so vložili interpelacijo na železničnega ministra, v kateri v odločnem tonu zahtevajo odstranitev škandaloznih jezikovnih razmer na glavnem kolodvoru v Celovcu. Ako se upravičeni želijo koroških Slovencev v tem oziru prepričati, da ne ustreže, bodo izvajal iz tega Hrvatsko-slovenski klub svoje konsekvence.

Poslanec dr. Verstovšek je vložil obširno interpelacijo na vlado radi gonje političnih in sodnijskih oblasti na slovenske prebivalce gornjeradganskega okraja. Interpelacija poudarja, da se vršijo na denunciacije štajercijancev ponoči hišne preiskave pri kmetih, češ, da kujejo ti zarote. V preiskavo so pritegnili kmete, ki so rekli v družbah »Živio Srbija« ali ki so naročeni na slovenske liste, češ, da imajo srbske liste in delajo srbofilsko politiko. Nadalje je posredoval dr. Verstovšek pri justičnem ministru radi postopanja sodnika dr. Meschitz v Gornji Radgoni, ki daje s svojim življenjem kmečkim ljudem slab zgled in izpodkopava ugled sodniškega stanu.

Slovenski protialkoholni kongres v Ljubljani.

Včeraj zjutraj je prišel v Ljubljani v hotelu »Union« zborovati III. protialkoholni kongres, ki sta ga priredila »Sveta vojska« in »Društvo zdravnikov na Kranjskem«. Namen kongresa je bil podati ob desetletnici protialkoholnega gibanja na Kranjskem sliko dosedanjega dela, osnovati in postaviti protialkoholno gibanje na najširša tla in misel o protialkoholizmu popularizirati.

Dočim se je prejšnja leta gojilo protialkoholno gibanje le v področju katoliške izobraževalne organizacije, smemo danes reči, da so se na tem polju našli vsi trezni in razsodni ljudje brez razlike prepričanja in si podali roke k skupnemu delu proti temu sovragu slovenskega naroda. Deset let ni veliko! Ali včerajšnji kongres je pokazal, da je protialkoholna misel zašla v vse stanove in prodrla v nazirše kroge našega naroda. Če se spomnimo na prejšnje čase, ko je veljal »abstinent« na Slovenskem za smešno, abnormalno figuro, preko katere je treba iti s posmehom, če vpoštevamo neštete predsodke, katere je bilo treba premagati, in če primerjamo prve shodiče z včerajšnjim impozantnim zborovanjem, moramo z zadoščanjem konstatirati: fundament alkoholiizma na Slovenskem se podirajo. Brez pretiravanja lahko rečemo: Protialkoholno gibanje je postalo popularno. Med vsemi avstrijskimi narodi je našla misel za boj proti alkoholni kugi največ zavetja in največ smisla pri nas, kar daje častno spričevalo zdravi in razsodni naturi našega ljudstva.

Po tihi sveti maši v stolnici v namen kongresa se je začela polagoma velika dvorana »Uniona« polniti z gosti. Kmalu po deveti uri je bila dvorana in galerija polna zborovalcev. Velika večina so bili moški gostje. Med raznimi zastopniki in dostojanstveniki so bili navzoči: ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič, kranjski deželni glavar dr. Ivan Šusteršič, vladni svetnik Ivan Kremenšek, deželni odbornik dr. E. Lampe, zastopnik ordinariata kanonik dr. J. Gruđen, zastopnik deželne sodnije nadsvetnik dr. O. pl. Kočevar, svetnik deželne komisije Fr. Milčinski, zastopnik mestne občine mag. tajnik E. Lah, deželna šolska nadzornika F. Levec in F. Čuhad, ravnateljica Štrifot in Črnivec, dr. flešič, vitez pl. Gutmansthal, vodja kmečjske družbe G. Pirc itd. Z Goriškega je došel delegat deželnega odbora dr. Göstl, Primorskega dr. Sežun, iz štajerske celj-

ski zdravnik dr. Schwab, iz Koroške monsig. Podgorec in učitelj Svanjak, iz Hrvaškega zastopnik akad. društva »Domagoj« Barič. Navzočih je bilo nadalje več deželnih poslancev, zdravnikov, duhovnikov, županov, učiteljev in učiteljic in drugih slojev. Navzoči so bili zastopniki »Slovenske Straže« in »Zveze Orlov«.

Kongres je pozdravil urednik »Zlate dobe« J. Kalan, pozdravil je zastopnike oblasti, vse goste in želel, da bi postal ta kongres važen moment v dobi razvoja protialkoholnega gibanja. V imenu »Društva zdravnikov« otvarja kongres predsednik dr. vitez pl. Bleiweis, ki navaja momente, ki so privedli društvo zdravnikov do tega, da posvečuje antialkoholnemu gibanju svojo pozornost.

Ljubljanski knezoškof izraža veselje nad tem, da so se tudi slovenski zdravniki pridružili temu nad vse važnemu gibanju proti pijančevanju. Pozdravlja predvsem toplo zastopnike občin, ki v tem oziru lahko veliko pripomorejo, da se pijančevanje odpravi. V imenu dežele pozdravlja kongres deželni glavar dr. I. Šusteršič. Delo proti pijančevanju je domoljubno, koristno in narodno, ki krepi moč dežele. Deželna oblast bo ta boj zasledovala in v okviru deželne uprave storila vedno svojo dolžnost. Je prijatelj miru, toda to vojsko bo vedno podpiral. V imenu vlade pozdravi zborovanje svetnik Fr. Kremenšek, ki izjavi, da je vlada od svoje strani vedno pripravljena podpirati antialkoholne težnje. Kot zastopnik sodnije se oglašuje k besedi dr. pl. Kočevar, ki opozarja na potrebo reforme pravosodstva. Novi kazenski zakonik bo v tem oziru boljši od sedanjega, ker bo pijanost samo takrat veljala za opravičeno, če bo nezakrivljena in po drugih provzročena. Reforme bodo imele v tem pogledu velik vpliv, ker nastane nebroj kazenskih in civilnih postopanj ravno vsled pijančevanja. Dolgovi pijancev bodo neiztirjivi. V imenu mestne in šolske občine govori mag. svetnik E. Lah, ki opozarja na šolska predavanja, ki jih bo mestna občina v ljubljanske šole uvedla. Kot zastopnik Kmetijske družbe pozdravi zborovalce dr. E. Lampe. Opozarja na velika dela in vodovode, s katerimi hoče dežela ljudem preskrbeti dobro pitno vodo, ki je predpogoj antialkoholnega gibanja. Dokler ne bodo imeli ljudje dobre vode, bodo vedno posegali po alkoholu. Tudi pospeševanje sadjereje bo v tem oziru zelo dobro vplivalo. V imenu hrvaških abstinentov je govoril akademik Barič. Na Hrvaškem trošijo dvakrat toliko denarja za alkohol, kakor za šolstvo. Med dijaštvom je 3000 zmernikov; od teh 200 abstinentov.

Po končanih pozdravih so se začela predavanja. Govorili so: Janez Ev. Kalan: Zgodovina protialkoholnega boja na Slovenskem. Dr. Avgust Levičnik: Alkohol in tuberkuloza. Ces. svetnik Gustav Pirc: Alkohol s kmetijsko-gospodarskega stališča. Dr. Otmar Krajec: Alkohol in poškodbe — s posebnim ozirom na izkušnje na balkanskih bojiščih.

Vse referate so poslušali zborovalci v dvorani, ki je bila ves čas skoro polna, z vidnim zanimanjem in toplo pritrjevali rezultatom in sklepom, ki so jih govorniki vsak v svoji stroki izvajali.

V predvorani je bila mala razstava abstinenčnih pijač in južnega sadja. Higijenična mlekarina v Ljubljani je postavila na ogled več mlečnih izdelkov, med drugimi jorkhurt. Brezalkoholne pijače so dale tvrdke: tovarna mineralnih vod in brezalkoholnih pijač in Potnik Srečko. Poleg tega je bilo na razpolago južno sadje. Protialkoholno literaturo je oskrbela »Katoliška Bukvarna«.

Popoldansko zborovanje se je pričelo ob pol 3. uri. Zborovanje sta pozdravila goriški delegat dr. Göstl in tržaški zastopnik dr. Sežun. Nato so sledili referati: Sod. svetnik Fr. Milčinski: Alkoholizem, kapitalizem, birokratizem. Dr. Anton Schwab (Celje): Poljudna zdravniška predavanja o alkoholizmu. Učiteljica Antonija Štupca (Maribor): Ženstvo — v boj proti pijančevanju! L. Puhar: Skioptične slike o alkoholizmu.

Tudi popoldansko zborovanje je bilo zelo dobro obiskano. Dvorana je bila skoro vedno polna. Posebno interesantno je bilo predavanje g. svetnika Milčinskega, ki je v izbranih in duhovitih besedah pokazal sedanji pravosodni sistem, ki je čisto kapitalističnega duha. Referati bodo natisnjeni dobesedno v »Zlati dobi«, na kar javnost opozarjamo.

Zvečer je bilo v dvorani »Uniona« veliko skioptično predavanje, zvečer pa predstava drame »Ubijač« v zelo veličnem gledališču. Gledališče je bilo razprodano.

O današnjem shodu poročamo jutri.

Svetlovni dogodki.

TURŠKI PROTIPREDLOGI.

V seji mirovnih delegatov, ki se je vršila 28. t. m. ob 11. uri dopoldne ter trajala do pol 11. ure zvečer, je Rešid paša, ki je obenem predsedoval, predložil sledeče protipredloge Turčije:

I. Celotni vilajet odrinski ostane turški.

II. Makedonija se spremeni v avtonomno kneževino, katere se postavi pod suvereniteto sultana in kateri se postavi na čelo protestantski princ, pripadajoč kakim neviralni dinastiji. Ta princ se predloži od strani balkanskih zaveznikov, imenuje ga pa sultan. Prestolnica te kneževine bo Solun.

III. Albanija postane avtonomna kneževina pod sultanovo suvereniteto, v nasprotju s priprosto suvereniteto nad Makedonijo. Kot šef avtonomne Albanije se imenuje princ otmanske cesarske roduvine. Ta režim se ustanovi za pet let in ko ta termin poteče, bo porta sporazumno z velevlastmi za Albanijo na novo poskrbela.

IV. Glasom turške ustave spadajo egejski otoki k Turčiji.

V. Vprašanje Krete je vprašanje, katero zadevo samo Turčijo in velevlasti in se zato ne sme na konferen i nikakor diskutirati.

Delegati balkanskih držav so ti predlogi naravnost presenetili. Vsi so dejali, da se na tej podlagi sploh ni mogoče pogajati. Turški delegati so odgovorili, da so balkanske države same začetkom vojske izjavile, da hočejo zgolj reforme v Makedoniji, nadalje se je pa porta ozirala tudi na želje velevlasti, ki so izjavile pred vojsko, da hočejo na Orientu status quo ohraniti.

Končno so turški delegati izjavili, da so pripravljene proteste balkanskih delegatov izporočiti svoji vladi.

Seja se je na to do ponedeljka ob 4. uri popoldne odgodila.

Po seji so balkanski delegati izjavili, da kljub vsemu niso pesimisti in da turških predlogov ne smatrajo resnim. Turčija skuša pogajanja le zavleči, da tako timveč zase reši. Sicer pa stoji zvezne armade pred Čataldžo pripravljene. Na vprašanje, ali smatrajo te predloge kot zadnjo besedo porte, turški delegati niso hoteli jasno odgovoriti.

VPRAŠANJE ALBANSKIH MEJA.

»Vossische Zeitung« poroča iz Londona:

Konferenca poslanikov velevlasti se zbera 2. januarja.

Najtežavnejše vprašanje bo vprašanje Skadera.

Avstrija baje zahteva, naj Skader pripada avtonomni Albaniji, dočim Rusija želi, da pripade Črnigori, ki bi sicer od vojske ne imela nobenega dobička.

Ruski poslanik v Londonu je baje dobil od svoje vlade instrukcijo, da naj Janina, Skader, Prizren in Bitolj pripadejo balkanskim državam. Baje so v Parizu in Londonu istega naziranja.

Glasilo srbske vlade, »Samouprava« izjavlja, da se je Srbija glede na jadransko pristanišče velevlastem udala, da se pa nikakor ne more tako globoko ponižati, da bi zapustila pokrajine, ki jih je srbska armada z velikanskimi žrtvami pridobila.

Graška »Tagespost« poroča z Dunaja, da so vse vesti o prihodnjih mejah Albanije same kombinacije brez dejanske podlage.

V Rimu se povdarja, da ne verujejo, da bi grof Berchtold od Srbije preveč žrtev zahteval. Tudi Nemčija bo svetovala, da naj se Srbiji kolikor mogoče veliko prizna. Navzočnost ruskega vojnega ministra Suhomlinova v Lipskem je dokaz, kakšno prijateljsko razmerje vlada med Nemčijo in Rusijo.

POGAJANJA MED VELEVLASTMI ZARADI JADRANSKEGA VPRAŠANJA.

»Reichspost« poroča, da se med velevlastmi vrše zdaj pogajanja, katere trgovinske pravice naj se priznajo Srbiji ob jadranski obali in kako naj se ji zasigura dohod k pristanišču.

RUSIJA MOBILIZUJE DALJE?

»Vorwärts« poroča iz Peterburga: 10. armadni zbor, ki ima garnizijo v poltavski in karkovski guberniji, se 2. januarja mobilizira. Poklicani so pod orožje rezervniki letnikov 1907, 1908, 1909. Vojaki, ki bi se imeli to jesen poslati na dopust, ostanejo v službi. Del X. zbora se pošlje v Volhinijo na avstrijski meji. Železnice so za ta slučaj vse pripravljene.

»Temps« meni, da ima poset Suhomlinova v Nemčiji namen, informirati se, kako bi se vedla Nemčija, ako bi bila Rusija v slučaju, da stavi Avstrija nove zahteve glede na Albanijo, primorana odrediti primerne korake.

»Journal« poroča iz Varšave, da je Ruska Poljska v obsednem stanju. Rusko vojaštvo se ne nahaja ob avstrijsko-nemški meji, marveč bolj v

notranji deželi. Pot v Moskvo stražijo velikanske množice čet. Vseh skupaj je 1.200.000 mož. Vse tovarne stojijo, v Lodzu je 15.000 delavcev brez dela.

SRBI ZAPUSTE DRAČ.

»Reichspost« poroča iz Drača, da je poveljnik ondotne srbske garnizije, general Popović, pooblastil dopisnika »Bosnische Korrespondenz«, da izjavi, da ne bodo ne Popović, ne njegovi častniki, ne vojaki zapustili Drača, če tudi jim to ukaže belgrajska vlada.

Drugi zanesljivi dunajski viri pa poročajo iz Belgrada, da se v Draču in L. šu že izvršujejo priprave, da srbska armada ti dve mesti zapusti. V vladnih krogih čakajo samo na rezultat poslaniške konferen e v Londonu, da odpočli jo srbske čete od albanske obali. Ako se vojska s Turčijo nadaljuje, bodo srbske čete v Albaniji odposlali na Čataldžo.

POPOLEN MIR NA AVSTRIJSKO-SRBSKI MEJI.

»Südslawische Korr.« poroča: Poveljnik XV. armadnega zbora v Sarajevu nam pošilja oficielno izjavo, glasom katere je poročilo, da se je v noči od 21. na 22. decembra pri Uvcu vršil boj med avstrijskimi vojaki in srbskimi četaši, v katerem je baje en avstrijski vojak padel, drugi pa so bili ranjeni, popolnoma izmišljeno. Poveljnik izjavlja, da vlada na bosensko-srbski meji popolen mir.

TAJNA POGAJANJA ZARADI ODRINA.

V londonskih diplomatskih krogih se trdi, da se Bulgari in Turki zaradi Odrina med seboj posebič pogajajo, da so Bulgari svoje zaveznike obvestili, da se ta pogajanja vrše v skupnem interesu.

»Wiener Allg. Zeitung« poroča iz Sofije, da so tam prepričani, da se bodo mirovna pogajanja zavlekla, ker bodo Turki čakali, da se Odrin vsled lakote uda.

POLOŽAJ V ODRINU.

»Journal« poroča iz Sofije: 30 iz Odrina ubeglih Grkov pripoveduje, da v Odrinu stradajo, da niso vojaki več disciplinirani, da plenijo trgovine in da je bilo več častnikov zaradi nepokorščine ustreljenih. Vojaki so ob priliki neke nočne runde streljali na odrinskega guvernerja.

VOJNA AGITACIJA V CARIGRADU.

Berolinski listi poročajo, da v Carigradu vojaška stranka silno agitira za nadaljevanje vojske. Najbolj agitira baje Enver bej, ki je, kakor se govori, postal šef generalnega štaba pri Čataldži.

SRBI POŠLJEJO EN BATALJON V SOLUN.

»Lokalanzeiger« poroča iz Belgrada, da odpošlje srbska armada en bataljon v Solun na prezimovanje. Srbi hočejo namreč manifestirati, da se Solun nahaja v oblasti vseh balkanskih zveznih držav.

NOVA IZMIŠLJOTINA O PROCHASKI DEMENTIRANA.

»Fremdenblatt« poroča: Poročilo Prochaskovega kavasa priobčeno v »Frankfurter Ztg.«, češ, da so Srbi v Prizrenu avstrijsko zastavo raztrgali, in nekega konzulovega kavaza celo umorili, je popolnoma izmišljeno.

ZAVZETJE KORICE. — VALONA OD GRKOV BLOKIRANA. — VALONI SE BLIŽAJO TUDI TURKI. — GRKI IN TURKI KOLJEJO ALBANCE.

»Corriere della Serra« poroča iz Valone, da so se približale grške ladje mestu, a da so zopet kmalu izginile. Komunikacija Valone z Dračem je onemogočena in so Srbi kavasa laškega konzula, ki je bil odposlan v Drač, vjeli. Glede na Korico pripovedujejo Albanci, ki so od tam v Valono došli, da se je zavzetje mesta od strani Grkov tako-le izvršilo: Grki so došli pred Korico 19. decembra, ko je Džavid paša mesto zapustil. V Korici je ostalo 6000 Turkov. Boj za Korico je trajal 3 dni. Domneva se, da bo prišlo pri Leskovcu do novega boja med Grki in turškim generalom Ali Rica pašo.

Pred Valono samo stoji okoli 5000 okuženih in lačnih Turkov. Džavid paša preti Albancem s pokoljem. O zavzetju Korice se poroča, da so tako Tur-

ki kakor Grki strahovito proti prebivalstvu divjali. Požgali so Arnavtom vse bajte, ženske onečaševali, moške in z bejneti na zid pribijali.

× × ×

KOLERA V CARIGRADU.

Bulgarski parniki, ki dohajajo iz Carigrada, se smejo ustavljati samo v Varni, ker je Carigrad od kolere popolnoma okužen.

× × ×

Nedeljske novice.

Albansko vprašanje.

Devin (Magdeburg), 30. decembra. »Magdeburger Zeitung« poroča iz Londona: Velevlasti so glede na Albanijo že sklenile načelen dogovor. Albanija postane samostojna. Šest velevlasti prevzame garancijo. Meje Albanije so določene. **Srbija, Grška in Őrnagora bodo morale več odstopiti, kakor mislijo.**

Drač.

Rim, 30. decembra. Metropolit v Draču in pravoslavna duhovščina je odposlala kralju Petru in ruskemu caru adresu, v kateri žele, da se Drač priklopi Srbiji. Albanski velikaši so proti adresi protestirali.

Trdovratni poveljnik Skadra.

Cetinje, 30. decembra. Poveljnik Skadra, Hasan Riza bej, ni hotel sprejeti zastopnika črnogorske vlade, kateremu je bilo naročeno skadrskega poveljnika pozvati, da upošteva sklenjeno premirje. Črnogorski poveljnik je nato sklenil, da odgovori na turške napade s protinapadi.

Apel Kemal beja.

Rim, 30. decembra. »Tribuna« poroča, da je predsednik začasne albanske vlade, Kemal bej, apeliral na kabinete velevlasti, naj posredujejo, da se vojska med Grki in Turki konča. Če bi vojska še več časa trajala, bo uboga dežela po vojnih opustošenjih, bedi, lakoti in epidemijah popolnoma uničena.

Boji v južni Albaniji.

Atene, 30. decembra. Turki so zažgali zgodovinsko slavni samostan Durachan. V okolici Janine so tudi Turki zažgali več vasi.

Atene, 30. decembra. Iz Grevene se poroča, da je četa Bekir age na Epiru zažgala več vasi.

Odrinski begunci.

Sofija, 30. decembra. Iz Odrina v Dedeagač došle begunce preskrbujejo Bulgari s hrano in so jim preskrbeli tudi stanovanja.

Rumunsko vprašanje.

Berolin, 30. decembra. »Berliner Tageblatt« poroča iz Bukaresta: Tukajšnji poučeni krogi izjavljajo: **Rusija pri Bulgariji dobrohotno podpira upravičene zahteve Rumunije.** Upajo, da se preporne točke rešijo v zadovoljnost Rumunije.

Konferenca ministra Pašića.

Belgrad, 30. decembra. Srbski ministrski predsednik Pašić je dolgo časa konferiral z ruskim poslanikom Hartwigom. Konferenci pripisujejo veliko važnost.

Spor med Srbijo in Bulgarsko.

Belgrajska »Straža« kaže v važnem članku na nesoglasje med Srbijo in Bulgarijo radi razdelitve obmejnih krajev in pravi, da je med člani balkanske zveze došlo do preloma. Posebno veliko je nespornost glede Bitolja. Bulgarski poslanik Tošev je radi tega konferiral s Pašićem.

Srbski špijon?

Budimpešta. Brivski pomočnik Gjorgje Mandić v Also-Lendva na Ogrskem je od svojega brata iz Srbije dobil poziv, da zadosti svoji vojaški dolžnosti. Kljub temu, da si je Mandić med tem že pridobil ogrsko državljanstvo, se je podal na pot v Belgrad. Toda že pri Čakovcu ga je prišla policija in odpeljala v zapor. Pri preiskavi so menda našli pri njem kompromitujoča pisma, nakar so ga izročili državnemu pravdnikstvu.

Dnevne novice.

+ **Vevška stavka.** Načelstvo jugoslovanske Strokovne Zveze je priredilo 29. t. m. pri Devici Mariji v Polju shod, namenjen stavkujočemu delavstvu. Domači župnik Müller poroča o pogajanjih pri glavarstvu, ki jih je uvedlo glavarstvo in ki so se 29. t. m. pričela. Pogajanje se je udeležilo odposlaništvo stavkujočega delavstva, župnik Müller, župana Dimnik in Korbar, zastopniki politične oblasti in obrtni nadzornik.

Ravnatelj vevške papirnice je izjavil: mi smo pripravljani vsak čas delo začeti, izjavljamo pa, da 30 tistih delavcev oziroma delavk, ki so se med stavko nedostojno obnašali, ne sprejememo nazaj na delo. Taussig hoče delo urediti in je bil ta štrajk Leykamovi družbi zato ljub. Štrajk moramo izrabiti če kaj dovolimo, bodo pa delavci začeli zopet rogoviliti. Popolnoma hočemo položaj izrabiti. **Delavci so na to izjavili, da takih pogojev ne morejo sprejeti** in da se morajo zopet vsi sprejeti nazaj na delo. Ravnatelj je izjavil, da se nikogar ne boji in da tistih, »ki so nam nagajali«, ne sprejememo na delo nazaj. Pričelo se je prerekovanje. Končno je ravnatelj izjavil, da se zadovolji, če jih 12 od dela izključi, a da mora tudi za to dobiti prej dovoljenje od Taussiga. Nadalje je ravnatelj izjavil, da name-rava akordno delo urediti in da če delavstvo te pogoje sklene, bi se z vsem delom ne pričelo takoj, ampak šele čez 14 dni. Glede na delavski odbor je ravnatelj izjavil, da se mu zdi, da delavstvo še ni dovolj zrelo. Pogajanja pri glavarstvu se v četrtek nadaljujejo. Govorili so razni govorniki, ki so poudarjali, naj bi se pogajanja nadaljevala. Tvorica naj zniža število tistih, ki naj bodo od dela izključeni, na dva. Izključita naj se od dela tista dva, ki sta stavko vprizorila: namreč oba ravnatelja: obrtni ravnatelj in pisarniški načelnik. (Živahno odobravanje.) Gra-jalo se je, ker politična oblast ne pritegne k pogajanjem zastopnikov ljudstva: poslancev. Sklene se, d o predlogih, ki jih je stavilo ravnateljstvo, dne 1. januarja delavstvo tajno glasuje. Glasovanje se prične 1. januarja ob 1. popoldne v »Društvenem Domu«. Ob 3/4. uri sledi kratko zborovanje delavstva, na katerem se proglasi izid glasovanja. — Vevško delavstvo stavka zdaj že dolgo časa. Stavkokazov med delavstvom ni. Ob stavki je postopala tvornica nasproti delavstvu nečuvno; o raznih podrobnih dogodkih smo že poročali. Naši poslanci so radi dogodkov v Vevčah večkrat v državnem zboru interpelirali. Vevško delavstvo je v svojem hudem boju, ki mu ga je družba brezvestno nalašč vsilila, vredno, da delavstvo slovenska javnost najuspešnejše podpira.

+ **Zatajeni trializem ali povodenj v liberalnih možganih.** »Slovenski Narod« zadnje soboto resno trdi, da je dr. Šusteršič zatajil trializem in povrh še hrvaško državno pravo, in sicer da se je zgodil ta zločin v glasilu čeških Nemcev »Bohemia«. — »Slovenski Narod« je pa seveda dosti previden, da dotičnega članka v »Bohemiji« ne prijavlja svojim čitateljem, da ne pridejo v položaj, prepričati se o gorostasni predrznosti »Narodove« trditve. O kakem zatajevanju trializma ali hrvaškega državnega prava v dotičnem članku ni ne duha, ne sluha. Baš nasprotno: dr. Šusteršič izjavlja v glasilu čeških Nemcev, da smatra pojem trializma kot idejo, da treba dati habsburškim Jugoslovanom narodno satifakcijo, da se bodo čutili zadovoljne v habsburški monarhiji. Hrvaškega državnega prava se dr. Šusteršič v dotičnem članku niti dotaknil ni, temveč je izrecno izjavil, da se noče spuščati na tem mestu — t. j. v »Bohemiji« — v vprašanje državne oblike onega narodnega zadovoljstva Jugoslovanov, ki je absolutno potrebno v blagor habsburške monarhije. — Zlobna in perfidna »Narodova« notica je le nov dokaz, kakšnih podlih sredstev se poslužuje naš propali slovenski liberalizem. Kakšna povodenj mora vladati v liberalnih možganih, da se morajo spuščati v tako žalostne mahinacije! Pozivljamo gospode okoli »Slovenskega Naroda«, da objavijo doslovno dotični članek »Bohemije«. Uverjeni smo, da je vendar še mnogo čitateljev »Slovenskega Naroda« bolj inteligentnih in bolj poštenih — nego ta list sam. —

+ **Nečuvne razmere v Vevčah** bodo, kakor se nam zagotavlja z juga, osvetlili tudi listi na Balkanu, da tudi ondi izvedo, kako ravnajo z domačim delavstvom tisti gospodje, katerim je Balkan dober za razne kupčije.

+ **Duhovniška vest.** Kolegiatski kapitelj v Novem mestu je prezentiral za župnično šmihel pri Novem mestu g. kaplana v Prečni Štefana Terškana.

+ **Posnemanja vredno.** Odkup od novoletnih voščil izvrši podružnica »Slovenske Straže« v Kranju. Tudi drugod posnemajte!

— **10.000 kron vojni mornarici ukrađenih.** Kakor poročajo dalmatinski listi, je bila te dni na parniku »Wurmbrand« na dosedaj še nepojasnjen način ukradena vredica z 10.000 K, ki jih je vojna mornarica iz Pulja poslala vojni mornarici v Trst.

— **Dr. Potočnjak** je odložil odvetništvo v Cirkvenici. Za odvetnika v Cirkvenici je imenovan brodski odvetnik dr. Zlatko Šafarić.

— **Umrl** je v Št. Vidu nad Vipavo trgovec g. Ivan Premrl. Pogreb bo v sredo popoldne.

— **Nesreča v Idriji.** Iz Idrije nam poročajo z dne 29. t. m.: Danes ponoči se je v jami ponesrečil 31letni Ignacij Miklavčič. Ob 3. zjutraj, malo pred koncem odmerjenega dela, so podirali neki oder, kar se vsuje kamenje in rahla prst navzdol. Tovariši so odskočili, a Miklavčiča je zadelo, da mu je zlomilo nogo in roko ter ga po prsih precej opraskalo. — Okolu 11. ure popoldne se je spustil 70letni vpkojeni rudar Leopold Ferjančič po vodotoku blizu »Zemlje« z »rak« v Idrijo. Zdrnil je z vso silo v Idrijo in si razbil glavo, povrh je še utonil. Pravijo, da se mu je bledlo že več časa.

— **Umrl** je 21 let star bivši učitelj v Komnu g. Josip Černatič pri svojih starših v Kopru.

— **Napađen konjski prekupec.** Na Štefanov večer se je iz Novega Mesta vračal konjski prekupovalec Tekster iz Jevše pri Št. Petru. Med potom se je oglašil v Sevnem pod Trško goro v gostilni Selaka, kjer ga je takoj ob prihodu napadel v veži domači hlapec s sekuro in mu zadal smrtno nevarno poškodbo na glavo, tako da mu je presekalo lobanjo čez čelo do srede nosu. Prepeljali so Teksterja v bolnišnico v Kandijo. Malo je upanja, da bi okrevail.

— **Za Božičnico vojakov ob meji** se je doslej na Kranjskem zbralo 8188 K 10 vin. Natančni izkaz je priobčen v uradnem listu.

— **Poročil** se je odvetniški kandidat g. dr. Josip Lavrenčič z gđ. Anny Znidaršič, hčerko ravnatelja goriškega ženskega učiteljišča.

— **Umrla** je v Gorici gospa Pavla Sigl roj. Trček, soproga c. kr. davčnega upravitelja.

— **Velike zimske vojaške vaje** se bodo vršile po raznih avstrijskih garnizijah. Vojaki bodo opravljeni kakor za vojsko in bodo tudi prenočevali na prostem. Dobe tudi kožuhe.

Danes

blagovolite odposlati naročnino na 'Slovenca' za l. 1913. Vsak dosedanji naročnik naj nam pridobi kakega novega naročnika. Tako bi nam bilo omogočeno še bolj zboljšati 'Slovenca'.

Ljubljanske novice.

lj **Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani** vljudno vabi k novoletnici, ki jo priredi Novega leta dan 1. januarja 1913 točno ob 6. uri zvečer v svojem domu, Komenskega ulica št. 12. Spored: 1. A. Pogačnik: Božična pesem. Moški zbor z dvospevom in spremljevanjem harmonija. 2. A. Nedved: Popotnik. Moški zbor s tenorsolo (poje g. L. Bajde) in čveterospevom. 3. Hr. Volarič: Domovini. Moški zbor s tenorsolo (poje g. L. Bajde) in bariton-solo (poje g. I. Erman) in spremljevanjem glasovirja. 4. Govor. 6. Shakespeare: Beneški trgovec. Veseligr v treh dejanjih. — Za oder Rokodelskega doma priredil Fr. Ks. Koblar. — Režiser g. Ivan Vrečar. — Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 80 vin., III. vrste 60 vin. Stojišča 30 vin.

lj **Z zborovanja društva slovenskih profesorjev.** V soboto je imelo društvo slovenskih profesorjev svoj redni občni zbor. Udeležilo se ga je blizu 50 profesorjev iz slovenskih dežel. Iz delovanja društva posnemamo sledeče: Društvo šteje 219 članov. Društvo oskrbuje izdajo slovenskih učnih knjig za srednje šole. Oba velika besednjaka latinsko-slovenski in grško-slovenski zahtevata mnogo denarnih žrtev, da se natisneta. Na predlog profesorja Kotnika bo začela Družba sv. Mohorja slovenske klasike izdajati. Profesor Breznik je prevzel novo slovensko šolsko slovnico. O uvedbi slovensčine kot učni jezik za vse predmete na srednjih šolah so mnenja deljena. Od 182 oddanih strokovnjaških mnenj jih je 52 za vse predmete, 31 proti temu, ostali so deloma za to, da se slovensčina za vse predmete uvede, ali z gotovimi reformami. Društvo ima podružnico v Gorici; snuje se tudi v Mariboru. Cesarju se je odposlala udanosna izjava. Sprejele so se nadalje razne resolucije za doseg istih pravic kakor na nemških gimnazijah, za ustanovitev realne gimnazije itd.

lj **Osebna vest.** Vladni svetnik primarij dr. E. Šlajmer je postal član najvišjega zdravstvenega sveta na Dunaju. Dr. Šlaj-

mer je prvi Jugoslovan, ki je bil imenovan v ta zastop. Slovenci pa v tem zastopu nimamo niti enega člana.

lj **50letnico svojega rojstva** praznuje danes slovenski pesnik, pisatelj in urednik g. profesor Anton Funtek. Še na mnoga leta!

lj **Iz gledališke pisarne.** Jutri, na starega leta dan Akademija, nato Courtelinova groteska v enem dejanju »Neizprosní stražnik«. Pri akademiji proizvajajo posamezne točke dame: gđ. Fantova, Richterjeva in Lowczynska ter gg.: Bohuslav, Harfner, Krležaj in Povhe. Vse točke spremlja na klavirju g. Niko Štrifof. Vsebina bo deloma resnega, deloma šaljivega značaja. Prireditev se začne ob šesti in traja do 8. ure, da imajo vsi obiskovalci prost večer.

lj **Zopet žrtve Gruberjevega prekopa.** Še nista minila dva meseca, ko je Ljubljana pogoltnila mlado življenje, in že zopet si je poiskala nove žrtve. Snoči je pri mostu k Božjemu grobu utonil Anton Bokavšek, oče petero nepreskrbljenih otrok. Zašel je v temi s poti in se zvrnil v vodo. Kljub obupnemu klicanju na pomoč, ga ni bilo mogoče rešiti. To je že šestí slučaj v tem letu. Ob deroči vodi ni nikjer ne čolna, ne kakšnih priprav za reševanje in tudi dostop je nemogoč. Ako je pot nevarna že domačinom, kako je šele nevarna izletnikom in otrokom. Skrajni čas je že, da se nevarna mesta ograde, uredi primeren dostop in omislijo reševalna sredstva, vse tako, kakor so zahtevali v ljubljanskem občinskem svetu zastopniki S. L. S. Ako pojde tako naprej, kakor to leto, ne bo noben prebivalec Štepanje vasi umrl naravne smrti.

lj **Koncert v Mestnem domu.** V petek dne 13. januarja 1913 se vrši koncert, ki ga priredita mlada umetnika J. Ravnik, gojenec praškega konservatorija, in J. Rijavec, gojenec dunajske glasbene akademije. G. J. Ravnik, čigar ime smo srečali zadnje čase v Novih akordih, bo proizvajal lastne in umotvore svetovne gledališke literature G. J. Rijavec pa bo podal bisere slovenske moderne pevske literature (predvsem A. Lajovica) in arije iz svetovne operne literature. Natančni spored priobčimo jutri. — Opozarjamo slavno občinstvo iz mesta kakor z dežele že sedaj na izvenredni glasbeni užitek, ki ga bo nudil ta večer.

lj **Pogreb** edine 25letne hčerke višjega deželnosodnega svetnika g. Martina Travnerja Milke je pričal, kako obče spoštovana je rodbina gosp. višjega sodnega svetnika Travnarja in kako občinstvo sočustvuje z blagim gospodom očetom, pri katerem je hčerka več tednov iskala zdravlja, a ga žalibog ni mogla več dobiti. Potrežljivo se je udala v svojo usodo, katero ji je lajšala ljubezen očetova. Pri pogrebu smo videli dež. glavarja dr. Šusteršiča, predsednika dež. sodnije Elsnerja, podpredsednika dvorne svetnika Pajka in celo vrsto drugih odličnjakov. Pokojnico so položili k večnemu počitku v grobnico rodbine Travner. Naj v miru počiva!

lj **Umrl** so v Ljubljani: Julijana Žitnik, vdova c. kr. sodnega kancelista, 75 let. — Marija Lovše, renjena, tri mesece. — Jera Avbelj, delavka, 74 let. — Jožef Oblak, posestnik, 52 let. — Ivan Šivic, posestnik, 45 let. — Jožefa Bajec, žena železniškega sprevodnika, 28 let. — Janez Mlinarič, hlapec, 41 let.

lj **Nesrečna smrt.** V soboto popoldne je od doma odšel na bližnji travnik posestnik iz Črne vasi št. 14, Ivan Šivic, rojen 9. junija 1867 na Brezovici ter pristopen v Ljubljano. Ker ga celo noč in tudi drugo popoldne ni bilo domov, so ga šli domači in sosedje iskat in ga našli mrtvega pri nekem jarku. Mož je imel glavo v vodi, truplo na suhem, pod pazduho pa še sekirico, s katero je odšel od doma, da bi posekal nekaj jelš. Ko je prišel k jarku, ga je zadela kap. Ker je na lice mesta došla policijska komisija konstatirala naravno smrt, je dovolila, da so šivičevo truplo položili doma na mrtvaški oder.

Telefonska in brzojavna poročila.

NOVE INSTRUKCIJE ZA TURŠKE DELEGATE.

TURČIJA JE NEKOLIKO POPUSTILA, LE ODRINA NOČE PREDATI.

Carigrad, 30. decembra. Ministrski svet je po dolgem posvetovanju sklenil za turške delegate v Londonu nove instrukcije, katere je delegatom sporočil brzojavnim putem, tako da jih bodo mogli že v seji v pondeljek, to je danes, 30. t. m., balkanskim delegatom predložiti. Sicer se je glede novih predlogov Turčije sklenilo, da se varuje stroga tajnost, toda poučeni krogi razširjajo o njih sledeče:

1. Odrina, ki je za Carigrad in njegovo obrambo življenjske važnosti, se Turčija pod nobenim pogojem ne odovne.

2. Turčija pa je pripravljena do kompenzacij v ozemlju zapadno od Odrina.

3. Glede onih egejskih otokov, ki leže ob vходу v Dardanele, se Turčija ne spušča v nobeno diskusijo.

4. Glede ostalih egejskih otokov je Turčija pripravljena, da jim prizna samoupravo, kakor jo uživa n. pr. Samos.

5. Vprašanje onih otokov, ki so zasedeni od Italije, se ima uravnati le med Turčijo in Italijo.

6. Kar se tiče Krete, se to vprašanje tiče zgolj Turčije in velevlasti, ki izvršujejo nad Kreto protektorat.

Konečno izjavlja Turčija, da želi, da se mirovna pogajanja srečno in v obojstransko zadovoljnost končajo.

RAZPOLOŽENJE V SOFIJI.

Sofija, 30. decembra. Tukajšnji politični krogi izjavljajo, da bodo delegati balkanske zveze, ako ostane tudi današnja seja mirovne konference brez rezultata, premirje prekinili in napovedali nadaljevanje sovražnosti po preteku 96 ur. Delegati balkanske zveze bodo turške pooblaščenca vprašali, ali je to, kar so v soboto predložili, zadnja bešeda Turčije. Vlado krogi so sicer glede sklepa miru zelo pesimistični, a vendar še nekoliko upajo, da Turčija stavi take predloge, da bodo mogli služiti za podlago nadaljnjim resničnim pogajanjem.

VPRAŠANJE ALBANSKIH MEJA. — VOJAŠKE PRIPRAVE RUSIJE.

Milan, 30. decembra. »Secolo« poroča iz Londona, da so vse velesile, izvzemši Avstrijo, pripravljene, da priznajo Skader črni gori, Janino pa Grčiji. Velevlasti so edine v tem, da se radi vprašanja albanskih mej evropski mir ne sme zopet ogroziti.

Rim, 30. decembra. Tukajšnji politični krogi smatrajo vojaške priprave Rusije, o katerih se zopet izvejo podrobnosti, za izraz trdne volje Rusije, da se Srbija in črna gora preveč ne prikrajsate na račun Albanije. Te vojaške priprave so očitno naperjene proti Avstriji, ki je baje naziranjna, da mora vsa severna Albanija pripasti avtonomni Albaniji.

RAZPOLOŽENJE V RUMUNSKI ZBORNICI.

Bukarešt, 30. decembra. Vlada je predložila zbornici med velikim odobravanjem izredni kredit 137 milijonov za armado. Vodja nacionalistov prof. Jorga je izjavil, da je treba Avstrijo opozoriti, naj stori konec preganjanju Rumunov na Ogrskem. Jorga je nato slavil balkansko zvezo, ki bo kljub malenkostnim nesoglasjem postala še trdnjša.

Bukarešt, 30. decembra. Pojavila se je močna struja, ki dela za sporazum z Bulgarijo in Srbijo.

SOLUNSKO VPRAŠANJE.

Frankfurt, 30. decembra. »Frankfurter Zeitung« poroča iz Soluna: Osip Kofinas, zastopnik grške vlade za finančne zadeve v Makedoniji, je v navzočnosti velikega rabinca konferiral z judovskimi trgovci glede odredb, ki se imajo ukreniti z ozirom na razvoj trgovine v Solunu. Kofinas je izjavil, da bodo balkanski zavezniki sklenili carinsko unijo. Solun bo za Grčijo večje važnosti kakor Pirej.

DEMENTIRANA VEST O NEMŠKIH ČASTNIKI NA TURSKIH VOJNIH LADJAH.

Kolin, 30. decembra. »Kölnische Zeitung« izjavlja, da je vest grških listov, da je v zadnjem boju med Grki in Turki na morju na turški strani padlo 37 nemških častnikov in mož od nemške križarice »Göbens«, ki je usidrana pred Carigradom, od konca do kraja izmišljena.

CAR FERDINAND GRE V BUKAREŠT? SPORAZUM MED BULGARIJO IN RUMUNIJO?

Bukarešt, 30. decembra. Časniki poročajo, da namerava car Ferdinand takoj po sklenjenem miru obiskati rumunskega kralja v Bukareštu.

Sofija, 30. decembra. Tu se govori, da je rumunska vlada predloge Daneva glede kompenzacij, ki jih Rumunija dobi, sprejela in da bo car Ferdinand potoval v Bukarešt, da zadevo konečno formalno ugotovi. Bulgarske čete v Dobrudži so baje dobile nalog, da Dobrudžo polagoma zapuste, nakar zasede Dobrudžo Rumunija. Nato baje pristopi Rumunija balkanski zvezi.

BOJKOT AVSTRO-OGRSKEGA BLAGA V SRBIJI?

Dunaj, 30. decembra. »Extrablatt« poroča iz Beograda, da nameravajo v Srbiji začeti s splošnim bojkotom avstrijskega blaga, ako se albansko vprašanje ne reši v prilog Srbiji.

SOLUN ZA ODRIN?

Milan, 30. decembra. »Corriere della Sera« poroča iz Londona, da so tam pričrni, da bodo v slučaju, ako Turčija Odrina ne preda, posredovale velevlasti, ki imajo baje namen pripoznati Bulgariji Solun, ako bi se Grčija dala kompenzirati z Janino in egejskimi otoki. V tem slučaju

bi bilo tudi mogoče nagniti Turčijo k temu, da bi plačala vojno odškodnino. Seveda stoji balkanski delegati dozdej še trdno na stališču, da se ima Odrin prepustiti Bulgariji, Solun pa proglasiti kot nevtralno pristanišče.

IZJAVA SUHOMLINOVA.

Lipso, 30. decembra. Ruski vojni ministri Suhomlinov, ki je tu prisostvoval odkritju temeljnega kamna ruske cerkve v spomin pri Lipskem padlih ruskih vojakov, je izjavil, da vlada med Nemčijo in Rusijo najpristranejši prijateljstvo. On upa, da svetovne vojske ne bo.

ARETACIJA DVEH AVSTRIJCEV NA LAŠKI MEJI.

Verona, 30. decembra. Na laško-avstrijski meji so aretirali dva Avstrijca, o katerih sumijo, da sta vohuna.

SANTI QUARANTA UNIČENO.

Reka, 30. decembra. Kapitan parnika »Villam« poroča, da je bilo mesto Santi Quaranta v bojih med Grki in Turki od ognja popolnoma uničeno.

GROZEČE ARMENSKO VPRAŠANJE.

Dunaj, 30. decembra. »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča iz Carigrada: V krogih Porte vlada veliko razburjenje, ker je Porta izvedela, da hoče Rusija resno sprožiti armensko vprašanje. Porta se boji, da obstoja glede tega dogovor med Rusijo in Francijo.

ZOPER PISANJE SRBSKIH NACIONALISTIČNIH LISTOV.

Belgrad, 30. decembra. Vlada »Samouprava« zavrača pisanje »Srbske Zastave« in »Novosti«, ki napadajo Bulgarijo, češ, da hoče Srbijo pri razdelitvi osvobojenega ozemlja prikrajšati.

NOVE RUSKE TRDNJAVE.

Krakov, 30. decembra. »Nova Reforma« poroča iz Varšave: Opuščeno trdnjavo Modlin na Ruskem Poljskem hitro utrjujejo in so za nove utrdbe že izdali nad 20 milijonov rubljev.

BORZA.

Dunaj, 30. decembra. Vsled politične negotovosti in aranžma koncem meseca so kurzi nekaj nižje kot v soboto otvorili. Zboljšali so se samo za nekaj vrednote južne železnice.

MATEMATIK PADEL PRI ČATALDŽI.

Sofija, 30. decembra. Šele zdaj se izve, da je v bojih pri Cataldži padel tudi vseučiliški profesor znani bulgarski matematik Jurij Stojanov.

× × ×

GOSPOSKA ZBORNICA.

Dunaj, 30. decembra. Gosposka zbornica je rešila budgetni provizorij.

ČEŠKI NAMESTNIK.

Dunaj, 30. decembra. Vest o češki cesarski namestnik in demisionirati, se demeni!

DR. WEISKIRCHNER.

Dunaj, 30. decembra. Cesar je izvolitev dr. Weiskirchnerja za dunajskega župana potrdil.

NEMŠKI DRŽAVNI TAJNIK ZA ZUNANJE ZADEVE UMRL.

Stuttgart, 30. decembra. Državni tajnik za zunanje zadeve Kiderlen-Wächter, ki je bival tu na božičnem dopustu pri svoji sestri, baronici Gemmingen, je danes na srčni kapl umrl.

PREDSEDNIŠKI KANDIDATI NA FRANCOSKEM.

Pariz, 30. decembra. Ribot je Poincaréju izjavil, da kandidira za mesto predsednika francoske republike.

PROTIRUSKI BOJKOT NA KITAJSKEM.

Peterburg, 30. decembra. »Večerna Vremja« poroča iz Pekinga: Na Kitajskem se je pričelo bojkotirati rusko blago. V Mandžurijo so došli agitatorji iz Pekinga, da vprapore protiruski bojkot.

CASTRO SE V NEWYORKU NI SMEL IZKRCATI.

Berolin, 30. decembra. »Berliner Tageblatt« poroča iz New Yorka: Iz Washingtona je došlo povelje izseljeniškemu komisarju Williamsu na Ellis Islandu, naj bivšega predsednika Venecele, Castra, zadrži na parniku »La Provence«.

NEMIRI V RUDAVSKI.

Krakov, 30. decembra. V Rudavski so bile velike demonstracije. Kmetje so grozili Poljakom in židom. Orožniki so aretirali župana in več kmetov. V Rudavsko so odposlali veliko orožnikov.

RUSKA VOJNA POSTAVA.

Peterburg, 30. decembra. Vojni ministri je predlagal, da se zakon o vojaških dajatvah razširi tudi na Finsko.

× × ×

VELIK POŽAR V GRADCU.

Gradec, 30. decembra. V tovarni za papir Mary-Mill je izbruhnil velik požar,

ki je celo tovarno vpepelil. 29 mož požarne brambe je bilo pri gasilni akciji lahko ranjenih. Stroji so vsi uničeni. Škoda znaša pol milijona kron. 130 delavcev je brez kruha.

VOJAK UBIL TOVARISA.

Dunaj, 30. decembra. Na vojaškem strelišču je vojak Benič svojega tovariša, infanterista 1. bosanskega peškolka Maksima Igiča v prepiru s puškinim kopitom ubil. Morilca so zaprli.

IGRA RUMUNSKÉ KRALJICE.

Černovice, 30. decembra. V tukajšnjem gledišču so z velikim vspedom vprizorili večeraj igrokaz rumunske kraljice Elizabete (Carmen Sylva) »Marioara«.

MILIJONSKA NAGRADA INŽENIRJEM.

London, 30. decembra. Iz Santiaga se poroča, da je v čilenskem senatu predlagal senator Hulmes, da naj se z 12inpol milijona nagradi tisti, ki iznajde postopanje, po katerem bi se popolnoma izločili hidrati iz surovega solitra.

STRAŠNA NESREČA V PETERBURGU.

Moskva, 30. decembra. Tu je zgorela hiša Aleksandrove železnice. Dozdaj so izpod razvalin potegnili 14 mrtličev.

ARETIRAN ODVETNIK.

Bremen, 30. decembra. Budimpeštanski odvetnik Meszaos je bil tu aretiran zaradi velikih goljufij.

BLAZNIK NAPADEL SVOJCE.

Pariz, 30. decembra. Blazni delavec Franc Schmidt je izvedel, da ga hoče njegov brat Ernst pustiti zdraviti v blaznici. Ko je Ernst kosil s svojo soprogo in 9letno nečakinjo, je brat Franc vdrl v bratovo sobo in streljal na njegovo rodbino. Deklico je zadel v srce in je bila takoj mrtva, brat in njegova žena sta smrtnonevarno ranjena.

ROPARJI V RUSIJI.

Peterburg, 30. decembra. V bližini Tomska je roparska banda vdrla v kmečko hišo, umorila sedem članov družine in uropala 200 rubljev.

Koroške novice.

k Socialni tečaj se je vršil 27. in 28. t. m. v Pliberku na Koroškem. Govoril je tudi odposlanec S. K. S. Z. iz Ljubljane F. Terseglav. Med drugim je razpravljal o pravem patriotizmu dr. Rožič in je bil pri tem govoru navzoč zastopnik politične oblasti. Vsi govorniki so obdelovali kaj primerno snov. Navzoči so bili izvečina sami mladeniči, ki so napolnjevali dvorano »Narodnega doma« in z navdušenjem sledili vsem izvajanjem.

Hitite!

Hitite

z naročili na „SLOVENCA“ za l. 1913. V novem letu nov napredek „SLOVENCA“.

Anton Petek

slikarski mojster

Ljubljana, Sv. Petra cesta 38

se priporoča sl. občinstvu za razna

slikarska dela

ter prečastiti duhovščini za izvršitev cerkvenih del itd.

Na zahtevo izvršim vzorce brezplačno, ako se mi delo poveri.

Začetek ob 8. uri.

Kolodvorska restavracija (J. Schrey)

Silvestrov večer velik koncert

sodeluje

Slovenska Filharmonija.

Vstopnina 60 vin.

4169

Za obilen poset se priporoča z velespoštovanjem

Josip Schrey

restavrater.

: Naročite „Slovenca“ :

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 30. decembra 1912.

Pšenica za april 1913 . . . . . 11.76
Rž za april 1913 . . . . . 10.16
Oves za april 1913 . . . . . 10.56
Koruza za maj 1913 . . . . . 7.51
Koruza za julij 1913 . . . . . 7.67

Zahvala.

Vsem tistim, ki so si prizadevali olajšati hude muke moji preblagi hčerki

Milki

in ki so jo v tolikem in tako častnem številu spremili k večnemu počitku, se najtopleje zahvaljujem.

Zlasti se zahvaljujem g. med. dr. Juriju Davidu, ki je v teku več tednov stal vsak dan poštvovalno ob strani trpeče.

4170 Višji dež. sod. svetnik
dr. Travner.

Sp. Šiška, 29. decembra 1912.

Srečno novo leto

želim in obenem naznanjam, da sem otvoril ključavničarsko obrt in se priporočam častitim odjemalcem za prijazno naročilo.

Vencel Drapek

Ljubljana, v Rebrli št. 11.

Naznanjam tudi, da sprejem dva vajenca v pouk. 4138

1913

P. n. gostom, prijateljem in znancem kličeva

veselo novo leto

ter prosiva za nadaljno naklonjenost najini restavraciji v Ljubljani. Sodna ul. 6.

Velespoštovanjem

Avugustin in Poldka ZAJEC.

4097

Skader — morskopristanišče.

Strokovnjak G. L. Jaray je priobčil v zadnji številki »Revue Economique Internationale« članek, ki zasluži posebno pozornost. Piše sledeče:

Celo albansko nabrežje je naplavljeno od raznih rek. Svoje dni je morje segalo tesno pod albanske gore in ob bregu so se vrstili otoki. Po rekah naplavljena prst in pesek je izpolnila prazni prostor med celino in med otoki in tako zvezala otoke s celino. Ta proces je še dandanes mogoče opazovati pri Ulčini in Meduvi, ki sta že tako naplavljena peska, da v najkrajšem času ne bo več mogoče govoriti o kakem pristanu. Isti proces se je tudi že odigral ob izlivih Bojane, Drina, Mate in Škumbe. Tako je izginil že pravi pristan Leš. Leš je bil za časa Diodora Sicilskega še velik pristan, dočim leži danes 12 km od morja. Enako je z zalivom v Meduvi; izpostavljen je južnim vetrovom, tako ob času burje ni prav nič varen, in Drin, ki se izliva 10 km južno od Meduve v morje, ga maši vedno in vedno bolj s peskom. Pristan Medua bi se dal ohraniti trajno poraben le z velikanskimi stroški. Dandanes ostajajo ladje pred pristaniščem in če bi se zanje uredilo moderno pristanišče, bi ga bilo treba vsako leto poglabljati. Takih stroškov pa ta pristan v resnici ne bi bil vreden, ker v resnici nima bodočnosti. Edino dobro pristanišče v teh krajih je danes črnogorski Bar. Srbija seveda nima in ne bo tako kmalu imela zveze z Barom. Narava pa ponuja Srbiji drugo pristanišče — Skader; in ne samo Srbiji, pač pa celemu Balkanu, mednarodnemu prometu in celi civilizaciji. Danes ni direktne zveze med obema obrežjema balkanskega polotoka in jadransko obrežje nima zveze s celo vzhodno Evropo. Iz južne Rusije, iz Rumunskega, iz Ogrskega, Bulgarije, Srbije in krajev, katere so zdaj združene balkanske moči zasedle, ni mogoče priti naravnost k Adriji, v Italijo in v zahodne dele Sredozemskega morja. Tudi Avstrija je zvezala dalmatinsko obrežje samo z ozkotirno progo, ki nima zveze niti z vzhodno Evropo, niti z Egejskim morjem. Desni breg Adrije je tedaj v gospodarskem oziru mrtvo morje, ki ga oživljajo samo zveze med posameznimi pristani. Turčija ni tu napravila ničesar, ker se ji Albanci niso zdeli tega vredni. Zdaj pa je prišla cela stvar v tek; deloma zahtevajo pristanišče Srbi, deloma bo treba zvezati Djakovo in v prvi vrsti Peč in Prizren, mesta, ki imajo gospodarsko bodočnost, z ostalim svetom. Ta mesta morajo biti zvezana z morjem proti zahodu, torej z Adrijo in ne s Solunom, zato ker imajo do Soluna predaletč.

Kako naj se pa to zgodi? Smer bodočih komunikacij je dana po narodi: to je struga Belega in Črnega Drina. Iz Skadra bi šla železnica naravnost k desnemu bregu Drina in ob njem prav do Komane, od tu pa po levem bregu prav do kolena, ki ga dela reka, ko se obrne proti jugu. Seveda bi bilo treba premagati mnogo ovir; toda te bi ne bile nepremagljive, ker v daljavi 20 km bi bili stroški normalni in daljava predorov bi ne presegala 1—2 km. Proga bi lahko pri Fierzi zapustila Drin in bi po dolini Valbone dosegla Djakovo ali pa bi ob Drinu in Belem Drinu mogla iti prav do Prizrena, od tu v Ferizoviče, v dolini Morave in do dosežanje srb-ske obmejne postaje Zibešte. To bi bila najkrajša zveza s staro Srbijo, ki bi se poleg tega še v Prizrenu lahko stikala z drugo linijo, ki bi šla po dolini Črnega Drina v Dibro, Ohrido, Korice, Janino in Prevezo ali Arte. S tem projektom so se že bavile Francija in Rusija in vplivne finančne družbe; z drugim projektom — Skoplje—Bitolje—grška meja—Atene pa soglašata Avstrija in Grčija, kamor se do sedaj še ni moglo priti po železnici. Prvi projekt bi vezal Srbija in Bulgarija s srednje in zahodne Evrope in bi bil nekaka osnovnica, ki bi se ji čez Mitrovico pripojila Bosna, čez Prizren, Djakovo in Peč in čez Ohrido, Drač, Bitolje in Solun. Zahodni Balkan bi bil odprt Evropi. Neizogiben pogoj za to bi seveda bila popolna pacifikacija Albancev v porečju Drina.

In iz Skadra k morju? Skadersko jezero je direktno zvezano z morjem po reki Bojani, koje tok meri 41 km, širina 200 m in globočina do Obeta 4 do 5 m, od tu pa mestoma samo 1 m, ker jo pritoki Kiri in Drinas mašijo s peskom, tako da bi avstrijski Lloydovi parniki ne mogli do Obete. Študirali so zvezo Skadra z Meduo, ki leži 40 km južno, tu pa ni pristan nič vreden. Mislili so tudi na zvezo z Dračem, ki bi se dala lahko uresničiti čez Leš, toda to bi zopet pomenilo 100 km več železnice. Na podlagi teh projektov so začeli misliti na to, da bi Skader sam naredili za

morski pristan. Prvi pogoj za to bi bila seveda regulacija Bojane in obrnitev Drina in Kire v njih stare struge. Delno osušenje skaderskega jezera, ki bi nastalo vsled znižanja njegove gladine, bi dalo črnogorski vladi 20.000 do 30 tisoč hektarov dobre zemlje, ki je danes še pod vodo; s tem bi se tudi zgubili pravilni zalivi, kar bi zopet zboljšalo zdravstvene razmere v Skadru.

Projekt ima sledečo podlago: Tam, kjer Drin albanske gore zapuša, se deli danes v dva rokava; prvi, dolg 45 km, pada proti Lešu, drugi, imenovan Drinassa, dolg 2 km, ima pritok Kiri in se nedaleč od Skadra izliva v Bojano, katero zelo zasipa. To je pa šele od leta 1846, preje je tek cel Drin proti jugu, rečica Kiri se je pa izlivala naravnost v morje in Bojana se je severno od Leša izlivala v Drin. Te reke po starih sporočilih sploh rade menjavajo svoj tok. V 15. stoletju je n. pr. reka Kiri tekla tako kot danes, v 17. se je izlivala naravnost v morje in leta 1820 se je to zopet izpremenilo. Enako Drin leta 1816 še ni imel drugega rokava, od leta 1846 se pa deli in Bojana je bila zopet zagnana v strugo, po kateri teče še danes. Te premene dokazujejo, da sta Kiri in Drin toka, ki vedno tečeta v smeri, dani jima po zemeljskem valu; kadar se pa vsled nažosa prsti in peska val izpremeni, takrat se izpremeni tudi smer toka. Ti pritoki Bojane pa ne zanašajo samo peska v Bojano, ampak provzročajo tudi dviganje in padanje vode v jezeru, ker jim Bojana ne zadošča in zanašajo tudi v jezero pesek in prst. Regulacija bi vse to uredila in dala z znižanjem vodne gladine mnogo zelo rodovitne naplavljene zemlje; zahtevala bi pa tudi primernih stroškov, in to najmanj 5 milijonov. Zato bi pa Skader bil potem pravi ideal morskega pristanišča.

Tako je srbsko pristanišče vprašanje v geografski in tehnični luči, na kar se pa svetovni politiki prav nič ne ozirajo. Z ozirom na geografijo in tehniko bi se bilo dalo to pristaniško vprašanje rešiti brez vsakega spora.

* Franc Gerbič: Slovenska sveta maša v čast sv. Frančišku Serafinskemu za mešani zbor. Op. 70. V Ljubljani 1912. Založila Katoliška Bukvarna. Partitura 1 K 80 vin., glasovi po 20 vin. — Ta slovenska maša obsega devet skladb: Vstop, Slava, Evangelij, Vera, Darovanje, Svet, Po povzdigovanju, Zdviganje in Konec. Vsi deli so zloženi v preprostem, a plemenito cerkvenem slogu. Maša bo našim zborom sigurno dopadla, ker je melodiozna, v harmoničnem oziru zanimiva in ne bo prizadevala pri proizvajanju nikakih težav. Mašo toplo priporočamo.

* Vojska na Balkanu 1. 1912. Četrtri sešitek tega prezanimivega dela je ravno kar izšel. Sešitek je lepo opremljen in bogato ilustriran; poleg tega mu je pa pridejan natančen zemljevid balkanskih dežel v sedmih barvah, krasno izveden, ki bo vsakemu dokaj pomogel do lažjega razumenja silnih dogodkov, ki so na mah izpremenili položaj balkanskih Slovanov. Radi zemljevida se je ta sešitek nekaj zakasnili. Vsled praznikov ta teden ne izide peti sešitek, pač pa izideta takoj po Novem letu dva sešitka skupaj.

Četrtri sešitek smo že razposlali vsem cenj. naročnikom, in kdor bi ga ne bil dobil, naj ga takoj reklamira.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

* Župne urade opozarjamo, da je knezoškofijski ordinariat ljubljanski s 1. januarjem 1913 oficijelno predpisal novo izdajo »Lesar, Berila in evange-liji« kot edino dovoljenje za porabo v vseh cerkvah ljubljanske škofije. (Glej Ljubljanski škofijski list št. 10, 1. 1912). Isto velja tudi za tržaško škofijo in gorško nadškofijo.

Mohorjani — vsi se spomnite „Slovenske Straže“!

Mebilirana

mesečna soba

s posebnim vhodom se ceno odda stalnemu gospodu. Več se izve v Rožni ulici št. 25, II. nadstr. 3997

Kuharica

išče primerne službe v župnišču, ali pa tudi pri kakem gospodu kaplanu ali vpokojenem gospodu. Ponudbe naj se pošiljajo na upravo tega lista pod števil. 4168. 4168

Srečno novo leto

vsem velečenjenim od-jemalcem, prijateljem in znancem želi

cvetlični salon

Ant. Bajec

Pod Trančo 2

4001

Stanovanje

se išče za februar ali takoj 2 do 3 sobe s pritoklinami, če mogoče blizu južnega kolodvora. Ponudbe s ceno pod 1. L. 105, pošino ležeče Ljubljana. 4155

Šampanjec Bouvier

najfinejša tuzemska znamka.

Izborna štajerska vina v steklenicah.

Klet v Radgoni. 3966

Št. 41.739.

Razglas.

Podpisani mestni magistrat prepoveduje na podlagi občinskega sveta z dne 5. avgusta 1887, št. 22 dež. zak., § 26 a, b, promet tovornih in sploh obloženih voz ter avtomobilov čez Šentpeterski most, ker obstoja nevarnost, da se most sesede.

Promet lahkih, neobloženih vozov je sicer dopuščen, toda voziti je le korakoma.

Prestopki se bodo strogo kaznovali.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 21. decembra 1912.

3995

Župan: Dr. Ivan Tavčar l. r.

J. Gorjanc, prej Kocjan

Sv. Petra cesta 28, nasproti „Zlati kaplji“.

Cenjenim damam tu in na deželi priporočam kot primerna božična in novoletna darila 3882

sojo proevrstno zalogo pariških, dunajskih trikot s hlačkami; elastičnih, dekliskih, otroških, sportnih higijeničnih, brez šibic in rje prostih

STEZNIKOV

Izdelovanje istih po životni meri od 9 K naprej. — Popravila in čiščenje, kakor tudi zunanja naročila steznikov se izvrše točno in ceno.

Največja izbira oprsnikov (Busenhalter), životkov ter vseh damskih higijeničnih predmetov.

Razglas.

Mestna hranilnica v Radovljici je vsled sklepa upravnega odbora z dne 19. decembra 1912 zvišala obrestno mero počenši s 1. januarjem 1913 za hranilne vloge na

4 1/2 %

in za hipotečna in občinska posojila na 5 1/4 %

Rentni davek od vložnih obresti bode hranilnica še nadalje sama plačevala, ne da bi se isti vložnikom zaračunal.

Narastle in nedvignjene obresti se pripisujejo h kapitalu in obrestujejo dvakrat na leto in sicer 30. junija in 31. decembra vsakega leta, ne da bi bilo treba vložnikom to zahtevati. 4160

Ravnateljstvo Mestne hranilnice v Radovljici.

Izgotovljene obleke

za moške in otroke v veliki izbiri po zmerni ceni v manufakturni trgovini

Ljubljana Pri Škofu zrau. škofije

2934

za reveža že itak nesreča; plačati pa mora še užitnino, ako odproda le nekaj mesa od pobite živine. Poslanci so že nekaj let pozivljali vlado, naj predloži načrt zakona, po katerem v takih slučajih ne bode treba plačevati užitnine in doklade. Vlada je tej zahtevi ustregla in z novim letom 1913 stopi v veljavo nova določb. V vsakem slučaju pa mora lastnik naznaniti županstvu najkasneje v dvanajstih urah, ako je v sili takoj moral pobiti žival. Vlada je tudi izjavila, da sme žival zaklati ali pobiti tudi mesar, toda meso sme prodajati lastnik živali.

Društveni zakon.

Že od leta 1874. so poslanci zahtevali izpremembo društvenega zakona iz leta 1867. Toda šele leta 1910 se je ustavni odsek lotil dela. Lani je vlada predložila nov načrt, ki ga je odsek nekoliko predelal. Od leta 1867. se je javno življenje v Avstriji jako razvilo. Odkar imamo splošno in enako volilno pravico za državni zbor, zanimajo se vsi sloji prebivalstva za politične pravice. Tem razmeram stari društveni zakon več ne odgovarja. Obširna razprava je bila v odseku o paragrafu drugem, ki določa, da društva v zmyslu tega zakona niso verske in cerkvene družbe, kongregacije, redovi, razne pridobitne zadrage, denarni zavodi, strokovna društva, bolniške blagajne itd. Shod društva mora biti naznanjen občestvu 24 ur preje. Javnih shodov se ne smejo udeleževati osebe, ki niso člani ali povajalni gostje. Na shodu ne sme nihče imeti orožja pri sebi. Na vsak shod sme vlada poslati zastopnika, ki ima prostor poleg predsednika in pravico, da shod razpusti, ako se zgrade nevarni neredi.

Težko je bilo določiti, katera društva so strogo politična, katerih se morajo inozemci in osebe pod 21 letom udeleževati le z dovoljenjem politične oblasti. To je: takim osebam more pol. oblast prepovedati udeležbo. Strogo politična društva morajo na zahtevo v enem tednu oblasti naznaniti svoje člane. Bistvene izpremembe so: Vlada nima pravice omejiti števila članov v načelništvu pol. društev; društva niso dolžna redno oblasti naznanjati člane; politična društva smejo ustanavljati podružnice in zveze; razveljavljena je določba o razsodiščih in prepoved društvenih znakov. Najvažnejša izprememba pa je, da smejo tudi ženske biti članice političnih društev. Druga važna določba je, da smejo biti člani političnih društev najmanj 21 let stare osebe. Zbornica je sklenila, da novi društveni zakon stopi v veljavo s 1. majem 1913.

Zbornica je sklenila še nov zakon o kontroli državnih dolgov in zakon, s katerim za bodoče leto deželam odkaže del prebitkov iz skupnih sirotinskih blagajn. Dežele zahtevajo, da se jim trajno zagotove ti deleži. To pa je nemogoče, dokler državni zbor ne sklene zakona o preskrbi sirot. Vlada je lani predložila načrt takega zakona, ki pa ni še rešen.

Iz Makedonije.

Slovenska usmiljenka sestra Olga Ponikvar je poslala iz Kukuša v Makedoniji »Apostolstvu sv. Cirila in Metoda« naslednje poročilo:

»Iskreno se Vam zahvaljujem za podporo. Saj zdaj bo zadosti sirot potrebnih pomoči. Vojska je že ob začetku povzročila veliko strahu in vznemirjenja. Koliko strahu je bilo, ko so začeli pobirati bulgarske može in mladeniče, njih konje in drugo živino za prenašanje vojnih potrebščin in za hrano. Bulgarski mladeniči so po večini zbežali v Bulgarijo, samo da se rešijo turške vojaščine. Pa tudi Turki so bili potrti, kakor da bi slutili, da bodo premagani. A preden so bili premagani, so se hoteli zmaščevati. Ni bilo varno, če je Bulgar srečal kakega Turka; pa saj se Bulgari tudi niso nikamor upali, še na trg ne, da bi si kupili potrebnega živeža. Turki so rekli, da bodo vse požgali in vse pomorili, preden bodo od tu pregnani.

Kajmakam (okrajni glavar) je zapovedal turškim vojakom in orožnikom, naj gredo po vaseh, da kar mogoče pokončajo bulgarsko ljudstvo. In res že 14 dni preden so se pokazale prve krščanske čete, se je okoli Kukuša videlo požiganje vasi. Navadno so oboroženi vojaki obkročili vas, zgnali vse može v veliko dvorišče ter jih neusmiljeno pretepali, nekatere so pustili na pol mrtve. V nekoliko vaseh so popolnoma pokončili prebivalce, požgali poslopja, može pomorili, z ženami pa uganjali strašne reči. Druge so gnali peš v Solun (mesto Kukuš je okoli 50 km severno od Soluna ob železnici iz Soluna proti Carigradu), nekateri so od samega tepenja že med

potjo umrli. Največje zlo pa je pretilo tukajšnjim prebivalcem (v mestu Kukušu). Turki so govorili, da bodo vse ljudi pomorili, seveda prej mučili, hiše pa požgali. Več premožnih Bulgarov je bilo že zaprtih, no rekli so, da bodo zaprli še 600 Bulgarov. Usmiljenke smo hitro poslale telegram v Solun, naj pride naš predstojnik Emil Cazot, ki je res prišel in hitel v konak (vladno palačo), da prosí za uboge jetnike. Tudi naša prednica je šla prosit kajmakama. Hvala Bogu, da je med tem prišel drug kajmakam, ki je prošnjo uslišal. Sploh so bili Turki nasproti nam sestram vedno dobri.

Tri dni pozneje, 5. novembra smo že na vse zgodaj zagledale cele trume ljudi, hitečih po široki poti na postajo, pol ure od Kukuša, da se odpeljejo proti Solunu. To so bili tukajšnji Turki. Kaj jih je podilo, se ni vedelo, bežali so, kar so le dale noge. Šele potem smo videli, da so se bali prihajajoče bulgarske vojske. Dne 7. novembra so se že prikazali prvi srbski in bulgarski konjeniki. Kakšen strah je obšel ljudi, ker so mislili, da Turki zato bežijo, ker bodo zažgali Kukuš. Vsi ljudje so ostali zaprti v svojih hišah ter čakali svojo žalostno usodo. Že od enajste ure ter do večera so skozi Kukuš hodili takoimenovani madžiri, strašni Turki, in šli proti Solunu. Še bolj smo se čudili, ko smo videli kar čez njive bežati vse vojake, sodnike in kajmakama ter nekaj še ostalih; to je bilo ob pol štirih. Blizu okoli šeste ure pa se začuje pokanje pušk; bilo je nekaj ubitih in ranjenih. Ljudje so bežali zmešani na vse strani. V nekaj minutah je bila naša hiša in naša deška šola polna ljudi, ki so se tresli v strahu, če se vrnejo Turki; ostali so pri nas celo noč in naslednji dan do poldne. Mesto so zasedli in varovali bulgarski komiti (četaši) ter po hišah iskali Turke, drugi dan je bil konak (vladna palača) napolnjen z zaprtimi Turki. Vse okolne turške vasi so že prazne, potoki in vodnjaki polni mrličev. V mestu Kukuš so se Turki po večini že vrnili v svoje hiše.

Iz tega dopisa je razvidno, da so v Makedoniji igrali veliko ulogo bulgarski četaši. Ni čuda, če so se četaši maščevali nad Turki, saj so jih tega dosti dolgo učili sami Turki.

Balkanska drama.

KAKO TURČIJA MIROVNA POGAJANJA ZAVLAČUJE. — ULTIMAT? — RUSIJA ENERGIČNO PODPIRA BULGARJO. — ZAVEZNIKI SE PRIPRAVLJAJO NA NADALJEVANJE VOJSKE. — TURŠKA VLADA ZMEŠANA.

London. Dne 30. t. m. ob 4. uri popoldne je zopet zborovala mirovna konferenca, a se je ob 5. popoldne do srede ob 3. popoldne odgodi. Turški delegati so izjavili, da nimajo popolnih inštrukcij in da morajo v Carigrad poročati. Turški delegati so se kljub temu hoteli pričeti pogajati o posameznih točkah, a so se balkanski delegati uprli.

Carigrad. Turški ministrski svet je naročil mirovnim delegatom v Londonu, da smejo turške zahteve takole omejiti: Turčija izjavi, da glede Makedonije nima nobenega interesa, komu naj pripade, a brezpogojno zahteva, da ohrani Odrin in da je vojna plačati vojno odškodnino. Otokom hoče Turčija podeliti avtonomijo, za katero bi velevlasti jamčile. Po drugih poročilih pa je Turčija tudi glede na odrinski vilajet pripravljena odnehati. Glede na otoke hoče obdržati Turčija tiste otoke, ki leže pred Dardanelami, ostale otoke je pa voljna odstopiti avtonomni kneževini Sam. Usodo Krete prepušča Turčija velevlastem.

Carigrad. Sultan je po svojem palačnem tajniku zopet naznanil velikemu vezirju, da mora vsaka vlada odstopiti, ki bi poizkusila Odrin odstopiti.

Biolin. »Lokalanzeiger« poroča iz Peterburga: Rusija energično podpira bulgarsko zahtevo, naj ji Turčija Odrin odstopi. Rusko črnomorsko vojno brodogradje je pripravljeno, da odjadra pred Carigrad, če bo to potrebno. Rusija ne dovoli, da se vojska na Balkanu nadaljuje.

Carigrad. Položaj v Carigradu je resen, ker manjka avtoriteta močne vlade, da prepreči anarhijo. Vladi ni na tem, da se položaj glede na vojsko ali mir pojasni. Vlada more ali Odrin odstopiti; če to stori, jo gotovo mladoturki strmoglavijo, če pa prične vnovič vojsko, mora tudi odstopiti. Vlada se more le držati, če zavlačuje razprave o sklepanju miru.

Carigrad. Turška vlada je opozorila velevlasti, da pošilja Rusija velikanske množine municije in živil v Bulgarijo. Omejnje oblasti poročajo, da ruski vojaki večkrat prekoračijo mejo in da se polasčajo prebivalstva panika. Sazonov je izjavil glede na navedena očitanja Turkhan paši, da je Rusija miroljubna. Tudi po drugih peterburških poročilih Rusija Turčije ne namerava napasti.

London. »Matin« poroča: Dr. Danevov odgovor na turške predloge pomenja, da hočejo Turki balkanske zaveznike prisiliti, da pogajanja prekinejo, če ne stavijo predlogov, o katerih se bo mogoče pogajati. Če bi se pogajanja prekinila, še nikakor ni rečeno, da se mora vojska nadaljevati. Turški vladi se hoče namreč dati prilika, da preмага odpor javnega mnenja.

Dunaj. Tukajšnji diplomatični krogi trde, da Turčija ne more Odrina odstopiti, ker se boji, da izbruhne revolucija, če to stori. Če dobi Bulgarija Odrin, lahko svojim zaveznikom in Rumuniji več odstopi. Če pa Bulgarija ne dobi Odrina in Dedeagača, dobi po vojski tako malo, da bi morebiti Bulgari zahtevali zase tudi Skoplje in bi bila otežkočena pogajanja z Rumunijo.

London. Krogi, ki so v zvezi z zavezniki, se boje, da je bila 30. t. m. zadnja seja mirovne konference. Turška vlada je baje svojim delegatom naročila predlagati, naj velevlasti določijo, kaj naj se zgodi z ozemljem, ki so je zavezniki zasedli. Delegati balkanskih držav so naglašali, da bi bilo najbolje, staviti Turčiji ultimatum. Izjavlja se, da bi velevlasti ne prevzele posla razsoditi o spornih zadevah, ker bi to lahko povzročilo vojsko med velevlastmi.

Belgrad. Zavlačevalna taktika turških delegatov vzbuja v Srbiji veliko ogorčenje. Odločeni so, da čez nekaj dni prično nadaljevati vojsko.

Belgrad. Vojni minister je predložil kralju v podpis ukaz, po katerem se pozovejo pod orožje še vsi moški od 17. do 20. in od 50. do 60. leta. Londonska pogajanja smatrajo v vojaškem oziru za brezupna.

POLOŽAJ V ODRINU.

Solija. »Mir« poroča, da vsak dan dohajajo turški dezertjerji iz Odrina. 28. t. m. sta dezertirala dva častnika in se Bulgarom udala. Dezertjerji slikajo položaj v Odrinu za obupen.

BOJ ZA JANINO.

Janina. O bojih Grkov s Turki se poroča: Boji pri Janini so se pričeli 7. t. m. Neka atenska brigada se je izkrcala v Santi Quaranta, a je bila po nesrečnem boju pri Delfinu prisiljena, da se je zopet vkrcala. Od 8. do 11. t. m. je 8000 Grkov iz Mercova napadlo vzhodno fronto Janine, a so bili po bojih pri utrdbi Kastrica odbiti. Dne 12. t. m. je napadla južna fronta utrdbo Bizami, kakor tudi višine, ki leže južno-zahodno od Serviane. Grki so se morali tudi tu umakniti. Od 19. t. m. nadalje ni bilo resnega boja, mali boji so se pa vedno bili. Turški 63. pešpolk je bil v bojih reduciran na 110 mož. 24. t. m. je bila zavzeta taktično važna kopula južno-zahodno od Kritova. Grki štejejo 4 divizije. V Janini je življenje normalno. O pravilnem obleganju Janine se ne more govoriti, ker Grki mesta na severu in na zahodu niso obkolili.

Atene. Turki so pričeli pri Bizaniji živahno streljati iz topov in so odločno napadli Grke. General Sapunzakis je prihitel z ojačenji na pomoč. Grkom se je posrečilo, da so napad Turkov odbili in jih nato napadli. Artiljerijski boj je trajal do noči. Turki so večkrat napadali, a so bili vselej odbiti.

AVSTRIJA JE MIROLJUBNA.

Bukarešt. »Universul« poroča, da je grof Berchtold izjavil: Med Rumunijo in Avstrijo obstajajo že dolgo zelo ozke zveze. Avstrija in Rumunija imata skupne koristi in prijateljstvo se more le poglobiti. Berchtold je še izjavil, da upa na to, da se vsa sporna vprašanja mirno rešijo.

ALBANSKO VPRAŠANJE. — ITALIJA NE MOBILIZIRA. — ALBANSKI KANDIDATI.

Rim. Poročilo, da mobilizira Italija ekspedicijo 30.000 mož, ki naj bi Albanijo zasedla, je izmišljeno.

Carigrad. Princ Abdul Medžid je izjavil, da sprejme albansko kandidaturo.

Rim. Princ Ahmed Fuad je izjavil, da se kandidature za albanski prestol ne brani. Vatikan, kakor on za gotovo ve, ni za to, da bi krščanski princ zasedel albanski prestol.

Opomba uredništva: Mi vemo od jako merodajne albanske katoliške strani, da katoliški Albanci slejkoprej žele, da zavlada nad Albanijo vlada krščanske vere, ker je le tako mogoč napredek dežele. Čisto izključeno je, da bi Vatikan ne bil glede tega istih misli kakor katoliški albanski voditelji. Ahmed Fuad si pač samo domišlja, da Vatikan ne želi krščanske kandidature.

RUMUNIJA.

Dunaj. Rumunski poslanik v Londonu, Misu, se je mudil na Dunaju,

kjer je konferiral z Berchtoldom. Misu je odpotoval iz Londona v Bukarešt po nova navodila, a je dobil na Dunaju naročilo, naj se nemudoma vrne v London nazaj.

Bukarešt. Notranji minister Jonescu je odpotoval v London.

PROTI AVSTRIJI?

Belgrad. »Politika« poroča, da namerava tripetenta odločno nastopiti proti zahtevam Avstrije, ki baje hoče, da se Albanija razširi notri do Skoplja. Kabineti tripetente so se baje že zedinili o nastopu proti Avstriji.

Slovensko gledališče.

V nedeljo zvečer je vprizorilo dramatično društvo predstavo »Ubijač«, posneto in dramatisirano po francoskem romanu. Igra je antialkoholničen tendence in je bila uprizorjena kakor nalašč za zborovalce antialkoholničen kongresa. Ima polno zanimivih prizorov iz družinskega in socialnega življenja pijancev in dobro zadene milje alkoholničen družbe. V ospredju stoji družina kleparja Coupeau, v katere življenje posegajo razne več ali manj alkoholu udane osebe. Na jako drastičen in realističen način se odigrava to življenje pred nami na odru in ni dvoma, da napravi tragika uničene družine na gledalce velik utis. Nedeljska predstava je bila nad vse zadovoljiva. Palma predčerašnjega večera gre pred v m g. Skrbinšku, ki je igral kleparja prav dobro. V svoji mimiki, maski, gestikulaciji, v poantiranju je bil neprekosljiv, zlasti se mu je posrečila v četrtem dejanju igra blaznega pijanca. Ravno v takih prizorih je od umetnosti do karikature samo en korak. Skrbinšek se je pokazal predsinočnjim mojstra. Gospa Danilova mu je ustvarila v ulogi nesrečne perice Gerveze dobro partnerico. Tudi ostali igralci so bili brez izjeme prav dobri. Igra je trajala od 7. ure do 10³/₄; na vsak način bi bilo zelo primerno, da bi se nekoliko skrajšala. Par prizorov, n. pr. gostij, bi se dalo brez škode črtati. Gledališče je bilo jako dobro obiskano, večinoma so je zasedli vnanji gostje.

Z juga.

K turškim postojankam jim je bliže...

Bilo je ob naskoku na Bitolj. Neki polk je prekoračil reko in se vzpenjal k turškim utrdbam. Polk je silno trpel. Mnogo vojakov je bilo ubitih, še več ranjenih, drugi so zopet popadali vsled utrujenosti; toda vse to moštva ni oplašilo ali zadržalo, rinilo je naprej, samo naprej. Človeku je se zdelo, kakor bi vojaki mislili, da so samo zato trudni, ker se niso na turških postojankah, in da se bodo le na njih mogli odpočiti. Štab je pa mislil drugače ter je poslal drug polk, da zameni tega, ki naj stoji iz vojne črte, da se odpočije.

Polkovni poveljnik je izdal povelje, da polk ustavi ogenj in se pomakne nazaj. Častniki, s poveljem očitno nezadovoljni, obveščajo moštvo, da »poveljnik želi, da se umaknejo in odpočijejo«.

Vojaki godrnjajo.

»Ustavi ogenj!« komandirajo vodniki.

»Mi si hočemo gori odpočiti,« odgovarjajo vojaki in kažejo proti turškim okopom, »tje imamo bliže nego nazaj. Mi se nikoli ne umaknemo.«

Neki narednik stoji pred poveljnika in raportira: vojaki se nočejo umakniti, marveč zahtevajo povelje za naskok z bajonetom!

Poveljnik se veselja razjoče in objame narednika: tudi njemu je bilo težko, da se s polkom umakne, a povelja ni smel predrugačiti.

Ko je štab zvedel, kaj se godi, je hitro javil poveljniku: Povelje za umikanje vzdržite.

Nemirovič-Dančenko o srbsko-bulgarskem bratstvu.

Nemirovič-Dančenko je »Ruskomu Slovu« te dni brzojavil med drugim: Ganljivo je slovansko pobratimstvo. Redko boš pred Odrinom videl Srba brez Bulgara ali obratno. Ne verujete vstem gotovih listov o nesporazumljenjih med Srbi in Bulgari. Obhodil sem vse pozicije in se prepričal, da vlada najboljše bratsko razmerje. Kejrskoli so skupaj Srbi in Bulgari, napravljajo vtis ene same družine.

Begunci iz Stare Srbije.

Pred vojno je iz Stare Srbije prbežalo v Srbijo 2500 ljudi, ki so jim srbske oblasti nakazale po kol dinara na dan. Kakor hitro so bili Arnavti strti, so se te družine vrnile nazaj v svoje vasi.

Pogreb treh častnikov v Belgradu.

Dne 22. t. m. so v Belgradu z velikimi slovesnostmi pokopali tri junaške častnike, ki so umrli na ranah s Kumardjeva in Prilepa: majorja Ljutomira Djordjeviča, majorja Petra D. Protiča in rezervnega poročnika-sodnika Rada A. Pačiča.

Turčija brez denarja.

Iz Carigrada se nam poroča: Finančne težkoče Turčije rastejo dan za dnem. Ves denar, ki ga vlada dobi, gre za vojaštvo, dočim ni za druge potrebe niti vinarja na razpolago. Zadnji predujem 300.000 funtov se je porabil izključno za oboroževanje. Turško uradništvo, ki je s celega balkanskega polotoka pribežalo v Carigrad, je naravnost usmiljenja vredno. Ti ljudje niso dobili ves čas, kar je vojska, niti pijastra svoje plače in so se te dni zbrali v palači finančnega ministrstva ter na kolenih prosili za denar. Minister jim je mogel samo obljubiti, da se jim v bodočih dneh izplača tretjina zaslužka. V kolikor bo dopušal prostor, se bodo ti uradniki nastavili v Mali Aziji, drugi pa bodo odpušeni. Ker so pa upravna mesta v Mali Aziji vsa zasedena, čaka balkanske uradnike huda usoda. V zadnjem ministrskem svetu je finančni minister tožil vsled nadaljnjega oboroževanja, ki da je itak brezuspešno.

Nova stranka na Turškem.

«Hrvatski Dnevnik» poroča iz Carigrada: Na predlog člana egipčanske postavadajne skupščine Mehmeda Šeri paše se je vršilo v Peri zborovanje, ki so se ga med drugimi udeležili tudi nekateri senatorji in poslanci. Vzela so se na znanje pravila novoosnovanega izobraževalnega društva za Turke. Šeri paša je v svojem zaupnem govoru navajal kot glavni vzrok slabosti izlama — neizobraženost. Bivši poslanec Lufti Fikri je predlagal, da naj se osnuje nova politična stranka. Turčija se mora okoristiti z gospodarskimi in kulturnimi dobrinami Evrope ter se približati evropskemu načinu življenja. V političnem oziru bodi program nove stranke: suverenstvo naroda, parlamentarizem in decentralizacija uprave. Stranka se mora ogibati vsakega verskega ali plemenskega imperijalizma in izvesti proporcionalno zastopstvo. Same lepe in moderne besede, ki, dasi ne bodo obrodile dosti sadu, vendarle jasno kažejo, da Turki sami uvidevajo svojo skrajno inferiornost napram balkanskim državam. Vidi se, da so jih hudi udarci zadnjih tednov tudi v političnem oziru iztrznili, kajti kristjanom se obeta kar narodna avtonomija.

Slovenski protialkoholni kongres v Ljubljani.

Ponedeljek, 30. dec.

Ob mnogobrojni udeležbi od strani duhovščine, gg. profesorjev, slovenskega učiteljstva, meščanov in zastopnikov z dežele otvoril g. Janez Kalan zborovanje in pozdravi navzoče, imenoma gosp. deželnošolskega nadzornika Levca in gimnazijskega ravnatelja dr. Bezjaka. Za častno predsedstvo se imenuje ravnatelj dr. Bezjak, dalje gg. nadučitelji Štrukelj, Bezeljak, učitelj Mikuš iz Tolmina, učiteljica Trost in č. gosp. kaplan Klemenčič. Nato pozdravi zborovanje v imenu eksc. g. deželnega predsednika g. deželnošolski nadzornik Levca in mu želi obilnih uspehov. Zagotavlja pomoč deželnega šolsk. sveta, ki zasleduje protialkoholni boj z velikim zanimanjem. G. deželnošolski nadzornik izraža svoje veselje vsled častnega sodelovanja slovenskega učiteljstva, ki naj z živim zgledom med mladino pospesuje to plemenito gibanje. Dr. vitez Bleiweis-Trsteniški tolmači pozdrave društva slovenskih zdravnikov. Švica, Skandinavija, Finska in Unija kažejo, da je tudi že v zakonodajne zbornice zmagovito prodrlo protialkoholno gibanje. Zelo prikladne so naredbe v Uniji, ki daje občinam pravico, da v svojih mejah lahko zabranijo točenje žganja. Nato se oglasi dr. Kreck, ki kaže na vlogo, ki jo igrajo v alkoholnem vprašanju naši zakonodajni zastopi. Alkohol je blago, ki državi nese; zato zaenkrat ni upati, da bi se mu pri nas zaprla vrata. Sploh pa se dotika protialkoholni problem alkoholnega kapitala in celih socialnih slojev, ki od njega živijo. Pri produkciji in pri razpečevanju alkohola so pri nas interesirani kmetijstvo, podjetniški kapital in razprodajalci. Kmetijsko produkcijo treba regulirati in ji določiti trge, kapitalu pa odpreti druga polja. Zato pozdravlja protialkoholno kongrese kot nekake misijone, ki dobro vplivajo s svojim poukom o škodljivosti tega strupa na najširše mase ljudstva. Temelj za protialkoholno gibanje na Slovenskem je položen, treba samo, da se v vseh bojih in strankah to delo organizira, cilj nam pa je vsem skupen.

Pa pozdravnih nagovorih gg. nadučiteljev Štruklja in Bezeljaka povzame g. ravnatelj dr. Bezjak svoj referat. Vpliv alkohola na vzgojo. Najvišji smoter vzgoje je moralnost. Da se ta najvišji smoter doseže, treba trdne volje, ki jo treba vzgojiti. Sredstva dobrega vzgojnega postopanja so: rodbina, cerkev in šola pa družba. Rodbina kot središče in najvažnejši faktor vzgoje mora dati otroku živih vzgledov dobrega življenja. Zalostna resnica pa je, da stariši, ki so vedno pijachi, svojo nežno deco s svojim grdim življenjem le pohujšujejo. Slabim zgledom v domači hiši se pridružujejo grešne prilike izprijene tovarišije, in večinoma so otroci pijancev v sramoto in celo v škodo človeški družbi. Pedagogi in zdravniki so edini v tem, da alkohol slabi človeka telesno in duševno, zlasti mladino. V boju proti temu največjemu sovražniku človeštva je treba sodelovanja vseh javnih faktorjev in slojev, kajti pomanjkljivo znanje o škodljivosti tega strupa je največji vzrok, da mu še služimo. Izborno predavanje je napravilo na poslušalstvo najboljše vtisk in se je g. predavatelju živahno aplavdiralo.

Sledil je drugi referat »Sveta vojska v šoli.« Gdčna učiteljica A. Štupca je v vznešenih besedah pozivala na vojsko proti alkoholu. Kakor je Hamilkar vcepil svojemu sinu Hanibalju večno sovraštvo do Rimljanov, tako zanesimo tudi mi med mladino gnjus do alkohola. V šoli in v maldinskih odsekih kujmo železo, dokler je vroče, in prisezimo tiranu alkoholu neizprosno boj.

V predavanju »Alkoholizem in politika« je g. nadučitelj R. Horvat kazal na začetke protialkoholnega gibanja v srednji Evropi in v Ameriki, kjer so bile nosiljke tega boja razne politične stranke. Na Slovenskem se je dosedaj vršilo to gibanje večinoma v okviru S. L. S. Ker so pa zanj v principu vse stranke, je organizacija tega boja prva naša potreba. V politiki, zlasti v vojaškem življenju zavzema protialkoholno gibanje vedno širše dimenzije. Tudi slovensko narodno-obrambno delo rabi močnega orožja, in to je abstinenca.

Ob pol 2. uri so imeli izvenkranjski udeleženci svoje posvetovanje v srebrni dvorani ter sklenili zasnovati svoje centralne pokrajinske organizacije.

Popoldne je dr. Anton Schwab pred številnim inteligentnim občinstvom razvijal svoje zelo instruktivno predavanje o temi: »Fiziološki učinki alkohola na človeško, posebno na otroško telo.« Alkohol spada med narkotiska ali uspavalna sredstva in je v sorodu s kloroformom. Vsled zavžitja tega strupa se vname hrbitiščni mozeg, vsled česar živci ne morejo zadostno funkcionirati. Omamljenje napreduje, udje, jezik, vid, pljuča odpovedo in človeka lahko zadene mrtvoud. Opetovano ali kronično pijanstvo povzroča katar v želodcu in na pljuči, nazadnje tudi jetiko. Večinoma mro alkoholiki za kapjo, pa tudi za vodenico. Na otrokovo telo in dušo učinkuje alkohol še hujše. Otroci zaostajajo v rasti, so podvrženi raznim boleznim, otopé na umu in moralčno propadejo. Občinstvo je z največjo napetostjo sledilo zelo poučnemu predavanju g. doktorja č. g. Kalan iz vrstno uspele zborovanje. Nato sta se vršila občna zborovanja in učiteljske protialkoholne zveze.

K sklepu je še g. kaplan Klemenčič v jedrnatem govoru povzel rezultate vrlo uspelega kongresa in pozival navzoče, da z dobrim zgledom, z agitacijo in z naročanjem lista »Zlata doba« širijo boj proti najhujšemu sovražniku slovenskega naroda. Ko se je še v imenu udeležencev g. nadučitelj Horvat zahvalil g. dr. Schwabu za interesantno predavanje, zaključil č. g. Kalan izvrstno uspele zborovanje. Nato sta se vršila občna zborovanja in učiteljske protialkoholne zveze.

Splošna sodba udeležencev je bila: Vsa prireditve se je obnesla sijajno ter pokazala velik napredek protialkoholne ideje med Slovenci. Upati je, da bodo voditelji tega boja — videč, da njih trud ni zastoj — šli z novim veseljem in podvojenim pogumom na nadaljnje delo.

Na kongres je došlo mnogo brzojavnih pozdravov, med njimi od tržaško-koprškega škofa, istrske duhovščine, zbrane v Pazinu in več drugih hrvatskih.

Natančnejše poročilo bo izšlo ali v »Zlati dobi« ali v posebni knjižici.

Zaupnica in zahvala mesta Kamnik deželnemu odboru.

Občinski svet mesta Kamnik je v svoji seji dne 30. decembra 1912 soglasno sklenil:

Izjava dr. Trillerja kot zastopnika mest v deželnem odboru, objavljena v narodno-naprednem časopisju, da večina

deželnega odbora mesta prezira, ni opravičena.

Resnično je pač, da ni liberalna večina v deželnem odboru ves čas svojega večletnega gospodarstva v deželi vsaj za mesto Kamnik prav ničesar storila, dočim za vladanja S. L. S. nje večina v deželnem odboru Kamnik gospodarstvo in v modernizaciji mesta gmotno in s strokovnimi nasveti drage volje in čvrsto podpira. — To dejstvo jasno potrjuje v tekočem letu razširjena deželna cesta pri vohu iz Ljubljane v Kamnik, nadalje bogata in krasna električna razsvetljava mesta, kakor nedavno v predmestje Novigrad izpeljan vodovod.

Občinski zastop mesta Kamnik smatra za svojo dolžnost, da se v današnji ter letošnji sedemnajsti in zadnji občinski seji večini deželnega odbora za vse prav toplo zahvaljuje ter izreka isti svoje neomejeno zaupanje.

Dnevne novice.

+ Naš teden. Prvi teden v novem letu naj bo naš teden. Vsak naš naročnik, vsak somišljenik naj nam pridobi vsaj enega novega naročnika. Skrbite, da bo ta teden pridobil »Slovenec« na stotine novih naročnikov.

+ »Narodove« informacije. Sobotni »Narod« je prinesel pretresljivo vest, da je poslanec Gostinčar o priliki razprave o službeni pragmatiki predlagal v zbornici, da se uradnikom prepove vsak postranski zaslužek. Resnica je, da je Gostinčar k § 72. predložil predlog, da se uradnikom, ki postanejo poslanci in obenem deželni odborniki, ustavijo za to dobo plače. V zbornici pa tega predloga ni utemeljeval in se je iz razloga dolgovnih govorov socialnih demokratov odpovedal besedi. Toliko v pojasnilu izborne informacije »Slovenskega Naroda«.

+ Koalicija in sedanje premembe na Hrvaškem. Kakor hitro se je čulo, da bi se mogle premeniti razmere na Hrvaškem, poročila se je v koaliciji stara želja, kako priti do vladnega korita. Storila je v to svrhu vse mogoče in obsla že vse praže v Pešti in na Dunaju. Ponovno so njene kapacitete poudarjale svoje unionistiško mišljenje. Razume se, da po stari navadi niso pozabili pravašev in so jih ob tej priliki zopet malo očrnili. Tako se od verodostojne strani poroča, da je koalicija izjavila, da je pripravljena v slučaju, ako se ji izroči vlada, odreči se paktu s pravaši, in bivši saborski predsednik Medaković se je tako izpozabil, da je na Dunaju kazal pravaško stranko kot nevredno, ki da nima nikake opore v narodu, to pa zato, ker so se nekateri njeni člani kompromitirali v aferi posmrtnih zadrug. Zalostno je, da se na poedincih sodi cela stranka, še žalostnejše pa, da se rabijo tako nizka sredstva. Pravaši so delovali dosedaj vedno pošteno in z odprtimi kartami ter večkrat koalicijo rešili. Če koalicija svojo namero izvede, oziroma če v Pešti sprejme njeno ponudbo, bodo pravaši znali, kaj in kako jim je v bodočnosti storiti. Nikogar se sicer ne more siliti, da drži dano besedo, če je pa to stvar poštenja, se sme tudi od najbolj okorenelega nasprotnika zahtevati, da realizira dano besedo in se ravna po tem, k čemur se je zavezal s svojim poštenjem. Te vesti beležimo kajpada kot verni kronisti, opozarjamo pa ponovno gotove ljudi, da se ne prenačljijo, dokler ne bo prepozno.

+ Dr. Baerenreither je včeraj v gosposki zbornici pošteno izmil glavo naši diplomaciji in tudi našo notranjo politiko jako primerno osvetlil. Pribil je, da vodi našo politiko na zunaj in na znotraj Jugoslovanstvu nasproten duh. Povdarjal je, da se mora Avstrija s Srbijo lojalno sporazumeti. Taka politika je mogoča, ne da bi se bilo bati, da se naši Jugoslovani, ki so državi zvesti, politično nagibali k Srbiji. Izjavil je, da je trgovinska pot k Jadranskemu morju, in sicer ne skozi bosansko, marveč skozi čisto nevtralnno ozemlje, za Srbijo nujno potrebna. Jako umestno je tudi bilo, da je grofa Berchtolda svaril, naj ne gre glede določitve meja Albanije predaleč, da ne nakoplje Avstriji sovraštva balkanskih Jugoslovanov, marveč naj se prilagodi mnenju vseh velevlasti glode tega vprašanja. Baerenreither je v gosposki zbornici zastopal tisto stališče, ki ga vsa avstrijska jugoslovska javnost zastopa. Menda ga ne bodo zaradi tega proglasili za »veleizdajalca«.

+ Svobodomiselnost. »Svobodna Misel« se še vedno smeši s tem, da izdaja v slovenščini pisan list, ki seveda ne izhaja z naročnino, ker pošten človek te cunje ne prime v roko, ampak ga plačuje framansonska loža. V zadnji številki tega glasila beremo, da se je letošnjega kongresa Svobodne Misli v Monakovem v imenu Slovencev udeležil urednik slovenske izdaje »Svobodne Misli«, nek Albin Ogris, katerega poznamo kot narodno-radikalnega akademika. Da mora biti ta

gospod jako skromen, to spoznamo iz poročila o tem kongresu, kjer je rečeno, da je imenovan Albin Ogris »podal kratek pregled o svobodomiselnem pokretu v slovenskih deželah in so zborovalci izrekli svoje zažudenje in veselje nad uspehi Svobodne Misli na Slovenskem, češ, da niso pričakovali, da se da v poklerikalnih slovenskih deželah s tako skromnimi sredstvi doseči tolik napredek«. No, to smo radovedni, kaj je ta Ogris v Monakovem zbranim Ferrerovcem, Portugalcem in anarhistom vse povedal o »napredku« Svobodne Misli na Slovenskem! Na tem kongresu se je glasom poročila med drugim izreklo načelo, da »svobodomislec ne priznava nobene absolutne morale« in da je »vera v osebnega boga za vzgojo brez pomena«. Če so tudi naši slovenski svobodomiselniki takšnega mnenja, morajo biti lepi tiči. Vrhunec perversnosti pa je dosegel neki »Ignotus«, ki se v tej številki »Svobodne Misli« podlo norčuje iz svetnikov. Človek ne bi verjel, da more bitje, ki hodi pokonci in ne kakor žival po vseh štirih, napisati o Sv. Frančišku Asiškem, ki je najljubkejši svetnik katoliške cerkve in kojega življenje je tako lepo proučeval in popisal svobodomiselnih protestant Pavel Sabatier, sledeče: »Frančišek Asiški se je potepal z berači in gobavci in je izvrševal krščansko čednost tudi s tem, da je okradel svojega očeta in popravil z ukradenim denarjem podrtje cerkev, ki jo je imenoval Porciunkulo. Pridobil si je v beračenju posebno spretnost. Papež Honorij je Frančiška imenoval »budalo«. Franc je bil za svojo osebo ponizen ko pes. Zanj je bilo ogromno veselje, ako so ga zasravale poulične barambe in ga ometavale s blatom. V svojem »svetem navdušenju« je pridigoval gosem, racam in kokošim. Ko so ga nekoč motili pri pridiganju vrabci in lastovke s preglasnim petjem, je prosil te »ljube brate in sestre« za mir. Ko se je zmotila nekoč uš raz njegovo glavo na kuto, jo je vzel oprezno med prste, jo poljubil in rekel: »Draga sestra uš, hvali s menoj Gospoda.« Nato je položil to »sestro« spoštljivo na glavo nazaj in šel radostno naprej. Franc je imel navado stlačiti vse jestvine, ki jih je priberal, v en pisker in naj je bila mešanica še tako ostudna, njemu je šla v slast.« Tako piše ta nizkotnež o svetniku, ki ga najprosvetlenejši duhovci priznavajo za enega za kulturo najzaslužnejših mož v zgodovini in mu ne odrekajo spoštovanja niti najizrazitejši prostomiselnici. Sveto Terezijo, ki se prišteva med klasike španske literature in med najprosvetlenejše ženske vseh stoletij, smeši ta subjekt sledeče: »Pila je iz pljuvalnikov, jedla cerkne ne miši, pomakala kruh v sprijena jajca. Obiskal jo je nekoč serafin, jo popraskal malo s pušico in ta bolest je bila tako sladka, da je Reza želela, da jo praska vso večnost.« Tako piše malovrednež o svetnici, h kateri so se zatekali po svet kralji, diplomati in učenjaki in koje pisma bero še danes ne samo zaradi njihove krasne oblike, ampak tudi zaradi visokih misli. Nek drug tak pokvarjen človek psuje v isti številki naše ljudstvo. Romaricam, ki hodijo na Bled, polaga v usta sledeče misli: »Mati božja je na Bledu bolj lepa, bolj debela, bolj polna v obrazu kakor ona na Brezjah. Maše so samo po goldinarju! Za našega človeka, ki trpi največje uboštvo in poleg tega v taki suši, ni goldinar nič...« Za naravo nima smisla nobeden. Kaj takega se mora zgoditi le pri našem človeku, ki občuduje le lepoto neumetniških svetih podob, kipov in cerkva, ki poljubuje ogle različnih oltarjev in različne ostanke, ki meče denar za maše in drugo, ki neprestano le prosi, molli in se spoveduje, a ima doma v družini in s sosedi večer kreg in prepir... »Naš rod ni za kolo, stroje in enake nove stvari, ne naš rod mora biti tak, kakoršni so bili naši predniki. Pustimo mi te stvari pri miru, kaj nam bo pomagalo to frfranje na kolesih...« »Nedelja, maša, molitev, to so navade, kakor se človek navadi tobaka, pijače, igre...« Ceste imajo, da bog pomagaj! (Imena boga se ta »svobodomislec« le ne more iznebiti.) »Kmetje se mučijo z vozovi po strmi, skalnati in od dežja razorani cesti. Razrite so te ceste, kakor so razriti od skrbi njih obrazi...« »Strela je našemu ljudstvu zažareno železo, London, Pariz, Petrograd, Rim so našim ljudem enako oddaljeni, Dunaj je najbolj oddaljen; kako je neki mogoče, da je le 1/4 zemlje, 3/4 pa vode, ko je okrog povsod zemlja. To so našemu kmētu še vedno problemi...« Ob taki podlosti zastaja človeku beseda. V isti številki modruje nek drug tak izgubljenec o veri v nebesa takole: »Mnogi verujejo še dandanašes, da so nebesa onstran velikega modrega pokrova, ki pokriva zemljo ko stekleni cilindri kvarčije v štacuni.

Toda nebes ne more biti — ker je prostor neskončen... Nek dr. Römer kleveče, da je katoliška cerkev »učiteljica razuzdanosti« in pripisuje nemoralnost, ki jo je razširjala poganška renesansa, cerkvi. Drugih, v imenu »znanosti« v tej številki objavljenih gnusnosti, ki bi se jih sramoval najzavrzenejši človek, ne navajamo. Prepričani smo, da vsak pošten Slovenec kateregakoli mišljenja tako podlo pisanje obsoja razun morebiti »Dneva«, ki priporoča »bogato vsebino« te številke. Zato vprašamo državno pravništvo, kako je moglo dopustiti, da se obelodanijo take najprimitivnejši verski čut kruto žaleče stvari, ki ne opravičujejo samo zaplembe lista, ampak zahtevajo, da se pokliče tudi na odgovor tisti, ki je zanje pred postavo odgovoren? Tako kot v tej publikaciji se še nikoli ni versko čustvo med nami žalilo. Ne bomo trpeli, da se z denarjem francoske in portugalske anarhistične sodrge tako psuje slovensko ljudstvo!

+ Volitev deželnega poslanca iz volilnega razreda mest in trgov v volilnem okraju Tržič, Radovljica, Kamnik na mesto umrlega poslanca dr. Jankota Vilfan, odvetnika v Radovljici, se bodo vršila v postavno določenih volilnih krajih dne 4. marca 1913.

+ Shod Kat. političnega društva za loški okraj bo v nedeljo 5. januarja ob pol 11. uri v Društvenem Domu v Škofji Loki. Poročata poslanca E. Jarc in Fr. Demšar.

— Pletarska šola pri D. M. v Polju. Z novim letom se otvori v Polju državni pletarski tečaj, ki se je dosedaj nahajal v Dolu. Neumornemu prizadevanju občinskega odbora, posebno pa veleč. g. župnika Müllerja se je posrečilo, da je ministerstvo, ki je v principu že pod prešnjim župnikom, sedanjim stolnim dekanom mil. g. Kolarjem dovolilo državni zavod za pletarstvo, to obljubo tudi izpolnilo, ker so bili od strani občine in dežele dani vsi tozadevni pogoji. S tem se uresniči dolgotrajna želja Poljcev, zlasti delavskih slojev, da dobe doma novega zasluzka. Poleg tega jim bo tudi dana možnost, da se strokovno izuče v pletarski obrti. Dosedaj se je oglasilo za pletarsko šolo nad 30 dečkov in deklic. Zelimo novemu zavodu, ki bo predvsem v gospodarsko korist občanov, največjega vspeha.

— Lovci pozor! 2. januarja dopoldne ob 10. uri se vrši v Litiji pri c. kr. okr. glavarstvu licitacija lova občine Litija. Glasom inseriranja c. kr. okr. glavarstva v časopisih je lov bogat na divjačini. »Slov. Narod« se norčuje, da se divji kozli pasu na »fertici« in da se jeleni sprehajajo po »živinskem placu«. Ker je vse mogoče, da pride lov v kmečke roke in litijski gospodi ne preostane drugega, kakor lov na »koze« po »fertici«, ima notica v »Narodu« le zloben namen dražitelje oplasiti in tako občini škodovati. To naj si ljudstvo zapomni! Sicer pa če c. kr. okr. glavarstvo uradno po časopisih razglaša, da je lov bogat na divjačini, je vsak dvom izključen. Sedanjim lastnik lova je letos plačal posestniku Ravnikarju iz Dobovca 40 K odškodnine za škodo storjeno po jelenu. Zupanstvo v Poljniku uradno razglaša da se nahajajo ondi divje koze. Kar se pa divjih petelinov tiče, se ne da utajiti, da so tukaj doma! Lovci, ne zamudite torej te prilike!

— Iz šturij. Na novega leta dan ob 3. popoldne priredi izobraževalno društvo igro: »Moč uniforme«, burka s petjem v treh dejanjih. Vse glasbene in pevske točke se proizvajajo s spremljevanjem na glasovirju. — Na sv. Štefana dan smo imeli občni zbor društva »Sveta vojska«. Predaval je g. nadsučitelj iz Cola Herman Kmet o pregledu abstinencnega gibanja v zadnjih desetih letih. Več se jih je zopet dalo vpisati v prvo stopinjo.

— Gorka zima. Iz Tržišča pri Mokronogu se nam poroča, da je ondi zimsko vreme kar najlepše. Mraza nobenega, vreme toplo kakor v aprilu; po solnčnih bregovih cvete teloh in trobenčice. Hčerka mesarja Bulca je dobila popolnoma zeleno bukovovo vejico; kakor bi bil sedaj sv. Jurij, ne pa sv. Silvester.

— Napadeni konjski prekupec. O tem se nam še piše: Na Štefanov dan, dne 26. decembra, zvečer okrog 10. ure je bilo v gostilni pri Selaku v Sevnem pod Trško goro pri Rudolfovem več gostov, poleg katerih so se nahajali tudi: Janez Tekstar, znani konjski mešetar iz Češence, Martin Potočar in pa domači — Lelakov — hlapec Anton Trkaj, ki je bil po kratkem prepiru s Tekstarjem in Potočarjem od Potočarja iz gostilne vun potisnjen. — Ko sta pa Tekstar in Potočar čez nekoliko časa šla skupno iz gostilniške sobe na prosto, ju je zopet napadel Trkaj z različnimi psokami ter se ju je hotel dejansko lotiti. Tekstar in Potočar sta se Trkaja ubranila s tem, da sta ga podrla na tla in se, ne

zmenec se za nadaljni pretep s Trkajem, podala zopet nazaj v gostilniško sobo. Potočar je ostal v gostilniški sobi, Tekstar pa je kmalu gostilno zapustil. Na vežnem pragu je pa Tekstar — med odpiranjem vrat — poklical, nič slabega meneč, Trkaja z besedami: »Trkajček, kje si!... Ti mali maček!... Trkaj, ki je majhne postave, je čakal pred vratmi, oborožen s sekiro; mahnil je po Tekstarju in ga zadel na čelo z ostrilom sekire, ki je služila gospodarju za cepljenje drv. Presekal mu je lobanjo na čelu. Tekstarja so še tisti večer prepeljali v kandijsko bolnišnico usmiljenih bratov, storilca Trkaja pa v mestne sodne zapore v Novo mesto.

— Novice iz Amerike. Ubilo je v Johnstownu, P., v premogokopu 25 let starega Antona Brečiča iz Hrašč pri Postojni. — Umrila je v Bloctonu, Pa., 30 let stara Marija Šuštaršič. — Nagloma je v Duluthu, Minn., umrl na poti na svoje stanovanje 22letni mladenič France Kukar. — Poroda svojega sinčka se je v Steeltonu, Pa., Mihael Matjašič, rodom iz Rakovca pri Metliki, tako razveselil, da ga je zadel kap in je umrl. — V pijanosti sta se sprla v Meadowsu, ki je slovenska naselbina s slovenskim načelnikom, rojak Anton Hren in policaj Peter Mašič. Hren je Mašiča udaril, nakar je Mašič Hrena petkrat ustrelil v stegno in ga nevarno ranil. — Umrli so v Clevelandu rojaki: Janez Blatnik, doma iz vasi Buše, Ant. Buntič, doma iz Primorskega, Janez Pirnat iz Velikih Poljan pri Ribnici.

— Davčni asistenti so postali praktiki Fran Zeleznik, Fran Ramor in Ivan Weisz.

— Vojaške kuhinje na saneh. Kakor znano, ima naše vojaštvo za časa manevrov kuhinje na vozovih, da se lahko medpotoma kuha in ni treba vojakom čakati, da se kuha jed, ko pridejo do mesta, kjer počivajo. Sedaj pa nameravajo te kuhinje montirati na sani, da bi jih tudi pri močnih snežnih zamekih mogli prevažati. V to svrhu dela vojaška uprava sedaj tozadevne poizkušnje.

— Poziv na ona županstva, ki še niso poslala kačjih glav v svrhu podelitve premij. Zupanstva se opozarjajo, da kačje glave od strupenih kač, za katere je razpisal deželni odbor premije po 1 K, čimprej pošljejo ravnateljstvu deželnega muzeja v Ljubljani, da se bo mogel zaključiti letni račun o premijah. Če le mogoče, naj se izvršijo poslatve še do 31. decembra 1912.

— Iz učiteljske službe. Iz Grahova v Cirknico je premeščena začasna učiteljica Ana Prudič, bivša suplentinja v Premu Amalija Širok je imenovana za začasno učiteljico v Grahovu.

— V konkurzu je trgovec Jos. Udovč v Cerknici.

— Smrt v jarku. V petek, dne 27. t. m. se je vračal užitkar Janez Mrhar okrog 6. ure zvečer iz Stanežič nad Št. Vidom nad Ljubljano proti domu. Ko je bil nekaj korakov od vasi na samem, je hotel prestopiti nek jarek, kateremu je služila za brv deska; z deske pa je omahnil na obraz v jarek, v katerem so ga drugo jutro našli ležati mrtvega.

— Tragična smrt. Namestnik drž. pravdnika v Zagrebu Lj. Maričić je obolel na pljučih. Kljub temu ni poslušal zdravnika ter je šel na ulico, kjer se mu je pa kmalu bolezen tako poslabšala, da so ga morali prepeljati v bolnišnico, kjer je umrl.

Primorske vesti.

p. Smrtna kosa. V Bujah v Istri je umrl v visoki starosti Don Maksimiljan Godina, kanonik koperskega kapitlja.

p. Osebna vest. Cesar je ob priliki vpočitve imenoval ravnatelja goriškega kemičnega preskuševališča g. Ivana Boleta za dvornega svetnika.

p. Goriški odvetnik dr. Dinko Puc se baje s svojo pisarno preselil v Radoljico.

— Umrli je v Lonjeru posestnik Andrej Čok, župan.

p. Svedrovci na delu. V noči od 27. na 28. t. m. so vlomili neznani lopovi v občinsko pisarno v Rihemberku. Obrnili so precej težko varnostno železno občinsko blagajno ter jo navrtali na zadnji strani. Izpraznili so tresor, razmetali spise in hranilne knjižice raznih denarnih zavodov, ki so pa vse vinkulirane in znašajo nad 10.000 kron. Denarja so odnesli v gotovini 12 K 84 vin., ki se je slučajno nahajal v blagajni. Pač premajhen zaslužek za tako truda-polno in nevarno delo.

Ljubljanske novice.

Ij Novoletno voščilo ljubljanske duhovščine presv. knezoškofu. Stolni prošt J. Sajovic je danes jutraj čestital v imenu stolnega kapitlja in škofijske duhovščine Presvitemu. Omenil je dela in truda minu-

lega leta in sadov, ki jih donaja duhovniško delo na temelju načel in zgleda višjega pastirja. Želi mu še nadalje vse potrebne pomoči božje za velika dela, ki jih izvršuje v čast božjo in zveličanje vernikov ljubljanske škofije. — Presvetli se je zahvalil in omenil lepih pojavov v verskem življenju vernikov in napredka zlasti v znamenju minulega evharističnega kongresa letos na Dunaju. Zahvalil se je duhovščini za trud in ljubezen, s katero vrši svoje dolžnosti in opominjal na nadaljnje vztrajno delo za Boga, za Kristusa in njegovo sveto Cerkev.

Ij Strel opolnoči. Pričetek novega leta se bo nocoj točno opolnoči naznačil s strelom na potresni opazovalnici na realki.

Ij Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani vlnudno vabi k novoletnici, ki jo priredi Novega leta dan 1. januarja 1913 točno ob 6. uri zvečer v svojem domu, Komenskega ulica št. 12. Spored: 1. A. Pogačnik: Božična pesem. Moški zbor z dvospevom in spremljevanjem harmonija. 2. A. Nedved: Popotnik. Moški zbor s tenor-solo (poje g. L. Bajde) in četverspevom. 3. Hr. Volarič: Domovini. Moški zbor s tenor-solo (poje g. L. Bajde) in bariton-solo (poje g. I. Erman) in spremljevanjem glasovirja. 4. Govor. 6. Shakespeare: Beneški trgovec. Veselogra v treh dejanjih. — Za oder Rokodelskega doma priredil Fr. Ks. Koblar. — Režiser g. Ivan Vrečar. — Vstopnina: III. URA 08 OISJA II M I OISJA I IZPOBES vrste 60 vin. Stojšiča 30 vin.

Ij Šentjakobsko prosvetno društvo ponovi v nedeljo 5. januarja svojo zadnjo božično predstavo, ki je polna krasnih in ganljivih čarobnih prizorov, ki tolmačijo naše božično mišljenje. Začetek točno ob pol 5. uri, konec že pred 7. uro. — Vstopnice se dobe vsak večer v društvu sv. Florijana ulica 15.

Ij Šentpetersko prosvetno društvo priredi v nedeljo 12. januarja v Ljudskem Domu igro »Zapravljevec«. Vstopnice se dobe od četrtka dalje v »Katoliški Bukvarni« in pri trgovcu Iv. Podboju.

Ij Predpustna veselica tobačnega delavstva bo letos v soboto dne 11. januarja t. l. v veliki dvorani »Uniona«. Opozarjamo že sedaj občinstvo na to priredbo. Sobota 11. januarja naj bo za vsakega že naprej določena za veselo predpustnico.

Ij Dramatično društvo slavnemu občinstvu. V januarju se uprizori efektna slovenska opera »Naskok na mlin«, komična opereta »Orfej v podzemlju«, Puccinijeva priljubljena »Madame Butterfly« pride na vrsto okrog 20. januarja, za njo Rossinijeva klasična opera »Brivec sevilski«. Nadalje pride v repertoar Catalinijeva velika dramatična opera »Wally«, Čajkovskega »Boris Godunov«, Thomasova »Mignon« ter izmed izvernih domačih del Parmova »Urh grof celjski« in Försterjeva »Gorenjski slavček«. Ponovi se tudi priljubljena opereta »Grof luksemburški«. Drama bo skrbela za gojitev resnega in zabavnega repertoarja. Se ta teden se uprizori Strindbergova tragikomedija »Upnik«, za tem francoska veseligr »Zala čokoladarica«, slovenski izvorni noviteti Milčinskega »Grozni sen« in Abrama narodna igra »Rošlin in Verjanko«, Bahrovi »Otroci«, Puybiszewskega »Snež« in druge. — Gostovanje nam je obljubila primadona hrvaškega deželnega gledališča, znamenita pevka, naša rojkinja gdca. Koroščeva, vedno nam dobrodošla gdca. Polakova in odlični tenorist gosp. Lowczynski, brat naše primadone. — Odbor dramatičnega društva ni žalil truda in skrbi, da je rešil gledališče težke krize, in kar sedaj obeta, obeta s čisto vestjo in upravičenim uverjenjem, da to tudi res izpolni.

Ij Umrli je danes gospa Marija Korbar rojena Pilko, stara 31 let. Pogreb bo v četrtek ob 3. uri popoldne. Naše iskreno sožalje!

Ij Ljubljance po regulaciji in poglobitvi. Osuševalna dela v Ljubljani, t. j. poglobitev struge in regulacija bregov, imajo biti v štirih letih dovršena. Če uračunamo še kanale zbiralnice ob obeh straneh Ljubljance in Gradaščice in upoštevamo zgradbo treh mostov in obrežnih zidov, treba reči, da je to res ogromno delo — vse drugačno nego je bilo v Gruberjevem prekopu. Najprej se izvrše poglobljevalna dela, nato pa pridejo na vrsto bregovi. Bodoča Ljubljanična slika bo v glavnem takale: Od Prul do šentjakobskega mostu bosta bregova tlakana (kakor v Gruberjevem kanalu); struga se zoži. Od šentjakobskega do Jubilejnega mostu bodo na obeh straneh lepi obrežni zidovi (kakor so v Gradcu na bregu Mure); na levem bregu med Hradeckega in Frančiškanskim mostom bo nov, tri do štiri metre širok nasip. Od Frančiškanskega do Jubilejnega mostu se bregova na obeh straneh temeljito regulirata in podprta z zidovi. Od Jubilejnega do šentpeterskega mostu dobro tlakana bregova; od tu dalje bo slika taka ka-

kor v Gruberjevem kanalu. Kaj bo z deželno brvjo pri prisilni delavnici, še ni končno določeno. V kolikor spada obrežje Ljubljance v mestni pomej, se bo skrbelo tudi za primerno olupšavo bližnje okolice. Kakor znano, poteka črta mestnega pomejja ob železniški progi dolenskih železnic. Ljubljanična struga se precej zoži, poglobi pa za dva metra. Kanali zbiralnice bodo ležali pod vodno gladino. Pri prisilni delavnici se postavi enak jez kakor pri domobranski vojašnici v Gruberjevem kanalu, da bo v času suše radi Barja mogoče vodo zapreti.

Ij Koncert v mestnem Domu. V večerajnji številki objavljeni koncert se vrši 3. januarja 1913, ne pa, kakor se je včeraj pomotoma poročalo, 13. januarja. Več o koncertu prihodnjic.

Ij Umrli so v Ljubljani: Matej Štucin, trgovski potnik, 24 let. — Amalija Seunig, zasebnica, 72 let. — Katarina Galjot, mestna uboga, 56 let. — Angela Šefic, zidarjeva hči, 8 mesecev.

Ij Mesto brez dimnikarja. Dimnikarska magistratna dela, ki so bila razpisana za leto 1913., do danes še niso bila oddana. Tako bo jutri magistrat brez dimnikarja. Vsaka stranka, ki si pravčasno ne poskrbi dimnikarja, je kaznovana. Ali bo sedaj magistrat kaznoval samega sebe? Ali res na magistratu stvari ne morejo biti ob pravem času rešene?

Ij Zrebanje. V četrtek, dne 2. januarja 1913, ob 10. dopoldne se vrši v mestni blagajni 48. zrebanje srečk mestnega loterijskega posojila. Za stranke bo ta dan blagajna zaprta.

Ij Dar. Namesto venca je sestra pokojnega Schifferer, c. kr. poštnega uradnika, Jelka prof. Baršnik roj. Schifferer, podarila 20 kron za salezijsko cerkev na Rakovniku. Bog plačaj!

Ij Cena sladkorju je po liberaciji centralnega sladkornega kartela za mesec januar določena ista kot za december.

Ij Plača za nepoštenost. Bivši sluga pri davčnem uradu v Ljubljani Ivan Mayerhofer je bil radi raznih goljufij obsojen v trinajstmesečno ječo.

Ij Gostilniško koncesijo je magistratni gremij podelil Antonu Novaku na Rimski cesti.

Telefonska in brzojavna poročila.

ULTIMATUM TURČIJI.

London, 31. decembra. »Reuter« poroča: Ako bo Turčija v sredo zopet stavila nesprejemljive protipredloge, bodo delegati balkanskih držav stavili Turčiji neke vrste ultimatum, da v določenem roku stavi take propozicije, da bo mogoče se pogajati, če ne, balkanske države pogajanja prekinjejo.

ZAKAJ TURČIJA POGAJANJA ZAVLAČUJE?

London, 31. decembra. Tukajšnji listi pišejo, da Turčija zato stavlja tako intranzigentne mirovne pogoje in pogajanja zavlačuje, ker računa na konflikt med Bulgarijo in Rumunijo ter na evropski spor radi mej Albanije in Skadra.

AVSTRIJA HOČE »VELIKO ALBANJO«? — NAPETOST MED AVSTRIJO IN SRBIJO SE ZOPET POVEČUJE? — AVSTRIJA NA NOBEN NAČIN NOČE SKADRA ČRNI GORI PRIZNATI? — TUDI RUMUNIJA MEŠA.

Rim, 31. decembra. Po informacijah tukajšnjih političnih krogov se avstrijski kabinet resnično bavi z mislijo, da na konferenci poslaničkov 2. januarja 1913 v Londonu predlaga, naj se ustvari Velika Albanija. Ta namera se v diplomatskih krogih veseli v veliko skrbjo zasleduje. Ako bi Avstrija to res zahtevala, bi ne prišla v konflikt samo s Srbijo in Črno goro, marveč tudi z Bulgarijo, ki bi morala odstopiti bitolski in ohridski okraj, glede katerega se je pogodila s Srbijo, da pripade njej (Bulgariji). Dunajski kabinet se predvsem protivi temu, da bi katoliška Severna Albanija pripadla Srbiji in Črni gori, ker bi potem izgubila svoj cerkveni protektorat. Ker je kralj Nikolaj baje odklonil željo Avstrije, naj bi odstopil Lovčen, se Avstrija odločno upira, da bi Skader pripadel Črni gori. Kabineti sicer te dni z vso močjo delajo na to, da bi Avstrija odnehala, in zlasti se trudita za to Nemčija in Anglija, toda grof Berchtold je baje zlasti glede Skadra neodjelnjiv. Tripelcenta hoče malo Albanijo, kar pa se tiče Italije, se zdi, da je tudi njenja, naj se meje Albanije preveč ne razširijo, ker računa Italija zaradi svojih interesov v Albaniji na pomoč balkanskih držav in se jim zato noče zameriti. Tripelcenta hoče Črni gori priznati tudi Sv. Ivan Medua in sploh vse albansko ozemlje od belega Drina. Veselje mrzlično delajo na to, da bi bil položaj do 2. januarja pojasnjen. Tudi Rumunija dela pod vplivom avstrijske diplomacije na to, da bi se tudi Krusevo inkorporiralo Albaniji, ker prebivajo tam Vlahi.

Milan, 31. decembra. »Secolo« poroča iz Belgrada, da se ondi poudarja, da stoji **Bulgarija** kljub različnim vabam glede albanskega vprašanja čisto na strani Srbije. Srbija upa, da bodo velesile uvaževale, da ne gre Srbije, ki je toliko žrtvovala, tako prikrajšati, kakor želi baje Avstrija. Pašić je poizkušal priti v osebni stik z grofom Berchtoldom, toda Berchtold mu ni niti odgovoril. Avstrija je v Belgrad sporočila, da Skadra ne pusti črni gori. Trdi se, da so pri Grodskem avstrijske straže streljale preko srbske meje in streljale tudi na neki aeroplan. Srbska vlada je zavoljotega pri avstrijskem poslaniku protestirala. Kakšno razpoloženje vlada vsled tega v Srbiji proti Avstriji, dokazuje tudi to, da so morali te dni neke avstrijske usmiljenke, ki so se vračale iz Sofije, na belgrajskem kolodvoru z vojaško stražo stražiti, ker se je nabrala velika množica, ki je baje insultirala Avstrijo.

RESNA ZNAMENJA. KAJ HOČE ITALIJA?

Milan, 31. decembra. »Secolo« poroča: Ker se venomer širijo vesti o italijanski ekspediciji za Albanijo, se lahko izjavi, da ni storilo vojno ministrstvo nobenih drugih priprav, kakor tiste, ki so se izvršile že pred dvajsetimi dnevi. Polki, ki so v pripravi, so sledeči: 9., 10., 11., 12., 15., 16., 21. in 88. v mestih Bari, Forli, Cesena, Gaeta, Pisa in Livorno.

Belgrad, 31. decembra. Tu vlada zadnji čas jako neprijazno razpoloženje proti Italiji.

PRIPRAVE ANGLIJE.

London, 31. decembra. Lord Churchill je naznanil, da se sredi leta 1913. postavi novo, šesto, popolnoma pripravljeno brodovje. Vnovačenje za to brodovje pa se vrši že zdaj. Obenem so se gibraltarskemu brodovju dale nove instrukcije, ki so potrebne voćigled dejstva, da v vzhodnem sredozemskem morju ni večjega angleškega brodovja in mora zato gibraltarski brodovni poveljnik dobiti večjo akcijsko svobodo.

RUSIJA MOBILIZUJE DALJE.

Dunaj, 31. decembra. General Suhomlinov je nasproti dopisniku »Zeit« izjavil, da je Rusija miroljubna, da je pa za vsako eventualnost pripravljena.

RUMUNIJA TUDI MOBILIZUJE.

London, 31. decembra. »Daily Telegraph« se poroča iz Belgrada, da je rumunska vlada odredila v soboto mobilizacijo. Poklicani so pod zastave vsi moški drugega poziva. Ta vest se tudi iz Bukarešte potrjuje. Vsak dan se pripelje na bulgarsko mejo veliko vojaštva. Rumunija zahteva Dobrudžo v Varno, katere pa Bulgarija nikakor noče odstopiti.

Bukarešt, 31. decembra. Zbornica je včeraj ponoči soglasno sprejela izredni vojaški kredit 151 milijonov kron. — Kralj je sprejel senat in izjavil, da še upa, da se sporna vprašanja mirno poravnajo. Dejal je, da so Rumuni v velikih trenutkih vedno edini.

RUMUNSKI ČASTNIKI VPOKLICANI.

Dunaj, 31. decembra. Rumunski častniki, ki služijo pri avstrijskih in nemških polkih, so bili telegrafično odpoklicani v domovino.

NEMČIJA IN RUSIJA.

Berolin, 31. decembra. Suhomlinov je izjavil, da se je nemški cesar, pri katerem je bil v avdienci, razgovarjal z njim o zunanjem političnem položaju. — Glede careviča je Suhomlinov izjavil, da je njegovo zdravstveno stanje zelo dobro.

ČUDNE VESTI.

Dunaj, 31. decembra. Neki listi trdijo, da se v novi trozvezni pogodbi določuje, da Avstrija v slučaju, ako se razširi na Balkanu, prizna isto pravico Italiji. To vest je spravil v svet zgodovinar dr. Friedjung.

Milan, 31. decembra. »Corriere della Sera« poroča, da sta se Avstrija in Rusija glede Balkana sporazumeli.

Rim, 31. decembra. »Tribuna« sodi, da se bo spor med Avstrijo in Rusijo glede albanskih meja lahko rešil.

SUHOMLINOV.

Berolin, 31. decembra. General Suhomlinov, ki je bil včeraj sprejet v avdienci od cesarja Viljema, je danes odpotoval v Nizzo, odkoder se pada v Pariz.

SESTANEK LAŠKEGA KRALJA Z NEMŠKIM CESARJEM.

Milan, 31. decembra. »Perseveranza« poroča, da se snideta leta 1913. laški kralj in nemški cesar v Genovi.

VPRAŠANJE DRAČA PRIDE ZOPET NA VRSTO?

Dunaj, 31. decembra. Ker poslaniška konferenca ni sklenila nič drugega nego, da se vstvari avtonomna Albanija, Srbiji pa prizna trgovsko pristanišče, bo vprašanje Drača zopet prišlo na dnevni red, ker baje srbska vlada zdaj zagovarja načelo, da bodi to pristanišče Drač.

SRBI PROTI LAŠKI LADJI V DRAČU.

Rim, 31. decembra. »Tribuna« poroča, da je prvi tajnik laškega poslanstva v Belgradu storil pri srbski vladi primerne korake glede prepovedi srbskega poveljnika v Draču, da mostvo laške ladje »Caprera« ne sme občeovati z ondočnim laškim konzulom. Odgovor srbske vlade še ni znan.

LISTA BULGARSKIH RANJENCEV.

Sofija, 31. decembra. Glavni tabor je začel razpošiljati mestnim vojaškim poveljnikom liste o padlih vojaki in častnikih, da bo rodbinam mogoče poučiti se o usodi svojih sorodnikov.

PROVIZORNA UREDBA STARE SRBIJE.

Belgrad, 31. decembra. Ministrski svet je sklenil sledečo provizorično uredbo Stare Srbije: Najvišja oblast je vrhovno vojaško poveljstvo v Skoplju. Veljavni so vojni zakoni. Kaznuje se po srbskem kazenskem zakonu. Smrtne kazni ima potrditi vojaški komando. Na čelu cerkvene uprave je metropolit v Skoplju. Državna vera je pravoslavlje, ostale vere so priznane. Prosilectem se splošno zabranjuje. Vsi so pred zakonom enaki. Razveljavijo se vse skupne pogodbe in hipotekacije za časa vojne. Davki ostanejo za zdaj še stari. Občine formira politična oblast. Kralj je naredbo že podpisal.

BOJI OKOLI JANINE.

Atene, 31. decembra. (Uradno.) Obe armadi nista svojih pozicij nič izpremenili. Na levem krilu je prišlo do topniškega boja. Sovražni napad na desno krilo je bil odbit.

PRI ČATALDŽI.

Sofija, 31. decembra. Vlada je čataldško armado tako z živežem preskrbela, da armada odklanja nadaljnje pošiljatve. Za odločilni naskok na Odrin je vse pripravljeno. Morala čet je izvrstna.

MNENJE TURŠKEGA GENERALNEGA ŠTABA.

Carigrad, 31. decembra. Generalni štab je podal zahtevano mnenje. Pravi, da je armada na nadaljevanje vojske pripravljena, odgovornost za nadaljevanje vojske pa mora nositi vlada.

KROG SKADRA IN TARABOŠA.

Cetinje, 31. decembra. (Od našega poročevalca.) Situacija na bojiščih okrog Skadra in Taraboša je neizpremenjena. Redno se ponavljajo manjši spopadi med predstražami, a tudi večjimi četami vojsk. Tem bojem se pa ne pripisuje nobene važnosti ter se o njih niti ne poroča več; Črna gora popolnoma pasivno čaka na sklep miru. Vendar se je vojska iznova oskrbela z municijo in je na vse pripravljena. Splošno vlada mnenje, da Črnogorci Skadra ne dobé brez krvi; za to jamči skadrski poveljnik in razpoloženje v Skadru. Hasan Riza bo sedaj težko odnehal, ko je brambo tako izvrstno organiziral in toliko časa vzdržal.

DEMENTI.

Belgrad, 31. decembra. Vesti o nameravanem bojkotu zoper avstrijsko blago se energično dementujejo.

NESREČEN SLUČAJ V SOLUNU.

Sofija, 31. decembra. V Solunu je bil adjutant prestolonaslednika Borisa po nesreči ranjen.

BORZA.

Dunaj, 31. decembra. Ker se politična situacija še vnaprej precej pesimistično presoja, so kurzi proti včerašnjemu zaključku nekoliko nižje votirali. Boljše stoje zopet vrednote južne železnice.

× × ×

CESARJEVO ZDRAVJE.

Dunaj, 31. decembra. Korespondenca Wilhelm poroča nasproti gotovim vestem, da je zdravje cesarjevo jako ugodno in da je cesar danes sprejel več oseb.

VOJNI MINISTER V AVDIJENCI.

Dunaj, 31. decembra. Danes je bil vojni minister Krobotin od cesarja sprejet v avdijenci.

UNKELHÄUSER.

Zagreb, 31. decembra. Danes je došel semkaj Unkelhäuser. Poklonili so se mu uradniki pod vodstvom banalnega svetnika Jukšića. Unkelhäuser je poudarjal, da je njegov delokrog zgolj administrativen. Uprava se bo vodila strogo objektivno in brez strankarskega vpliva.

OGRSKE HOMATIJE.

Budimpešta, 31. decembra. Justični minister Szekely je demisioniral, ker se ne strinja z Lukacevo volilno reformo. Baje je tudi Lukacevo stališče omajano. Imenujeta se že njegova naslednika Khuen ali Weckerle. Lukacs naj izgine, kakor je Cuvaj. Več poslanec je izstopilo iz vladne stranke. — Danes je vlada v zbornici predložila svoj volivnoreformni načrt. Volivno pravico imajo 1.) absolventi osem razredov srednjih šol s 24 letom, 2.) absol-

venti6 razredov ljudskih šol s 30. letom, 3.) branja in pisanja večji s 30 letom, ako plačajo 20 K davka ali imajo 8 johov zemlje, 4.) analfabeti s 30. letom, ako plačajo 40 K davka ali imajo 16 johov zemlje. Volitev je tajna v Budimpešti in svobodnih municipijih. Zahteva se enoletno bivališče. Volilcev bi bilo 1,900.000, to je 104% vsega prebivalstva.

† KIDERLEN-WÄCHTER.

Berolin, 31. decembra. Vsi listi povdarjajo, da je Nemčijo z nenadno smrtjo državnega tajnika za zunanje zadeve Kiderlen-Wächterja zadela ravno v sedanjem trenutku velika izguba. Kiderlen - Wächter je bil veliko pripomogel k poravnavi konflikta zaradi srbskega pristanišča. Naslednika menda ne dobi takoj, marveč bo vodil posle zunanjega tajništva provizorično podtajnik von Zimmermann.

KRALJ OTTO RAVARSKI.

Monakovo, 31. decembra. Tu se govori, da je kralj Otto obolel na zastrupljenju krvi.

CAR NIKOLAJ SE PODA NA LIPSKO?

Berolin, 31. decembra. »Lokalanzeiger« se poroča iz Peterburga, da se bo slovesnega odkritja spomenika na bitko narodov na Lipskem udeležil car Nikolaj osebno.

TRIJE SAMOMORILCI.

Dunaj, 31. decembra. V nekem predmestju so se trije 17letni mladeniči v neki kavarni, kjer so ponoči veseljačili, zastrupili s ciankalijem in bili na licu mesta mrtvi. Eden fantov se piše Tuma.

Dunaj, 31. decembra. Samomorilci so vajenci Tuma, Weigl in Dietrich.

UREDITEV ZRAKOPLOVSTVA.

Dunaj, 31. decembra. Ministrstvo je izdalo odlok, ki določa, kje da ne smejo zrakoplovi in aeroplani voziti. Določi se tudi, da se mora vsak zrakoplovec javiti politični oblasti, kadar se izkrca iz zrakoplova.

ŽUPAN MORILEC IN ROPAR.

Pariz, 31. decembra. Zaprli so župana Pirouja v Gentillyju, ker je osumljen, da je v Perreuxu vlomil v neko vilo, umoril dve dami in ju oropal.

100.000 KROJAČEV ŠTRAJKA.

New-York, 31. decembra. Tu je stopilo v štrajk 100.000 krojačev.

AVSTRIJSKA GOSPOSKA ZBORNICA

je v včerašnji svoji seji odobrila v drugem in tretjem branju začasen proračun. Nadalje so sprejeli še postavo o prodaji eraričnih parcel na Dunaju in o vporabi preostankov kumulativnih sirotinskih blagajn. Javni seji gosposke zbornice je sledila tajna seja. V razpravi je želel komerčni svetnik Escher, da naj se sklene s Srbijo ugodnejša trgovinska pogodba, kakor je sedanja. Grajal je visoke železniške tarife, vsled česar Trst ne napreduje tako, kakor bi moral napredovati. Dvorni svetnik dr. pl. Philipovich priporoča vladi varčnost. Dvorni svetnik pl. Vuković zavrača sumničenja inozemskega časopisja, češ, da so Dalmatinci nevarni državi in da zasledujejo nepatriotične tendence. Neobhodno potrebno je, da se ojači slovanski živel ob jadranskih obalih. Neobhodno potrebno je, da se odpravijo nenormalne razmere na Hrvaškem. Dvorni svetnik vitez pl.

Tudi za odrasle

Poraba okrepečevalnega sredstva se izkaže mnogokrat kot zapovedana in sicer ne samo morda za otroke, ampak tudi za odrasle vsake starosti, za ženske in za moške. Že desetletja znana slovita Scottova emulzija se je izkazala kot taka vedno kar najbolje, bodisi da se gre za prirojeno slabost ali za okrepitev po prestani bolezni. Že po razmerno kratki vporabi Scottove emulzije se opazi učinek. Življenska moč se zopet zbudi in dobi se tudi dober tek. Zaradi tega raste hitro moč in dobi se veselje do življenja. Scottova emulzija je tako lahko prebavljiva in okusna, da jo tudi lahko odraščeni brez vsakega truda dalj časa jemljejo in lahko preneso. 3

Cena originalni steklenici je 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 v. v znakah na SCOTT & BOWNE G. m. b. H., in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu ena pošiljatev potom lekarnar za poskušnjo.

Luschin želi, da naj se število srednjih šol omeji. Dr. Baernreither se je toplo zavzel za češko nemško spravo.

Požar v Tacnu. Danes ponoči je pogorelo hišno in gospodarsko poslopje Janez Snouj v Tacnu pod Šmarno Goro. Snouj je bil zavarovan za 3000 K, a škoda je mnogo večja.

Mnenje zdravnike dr. Matilde Biehler na terap. kliniki bolnišnice Jezusovega Deteta in bolnišnice Sv. Duha v Varšavi.

Gosp. J. Serravallo Trst.

Vmoji privatni praksi sem večkrat rabila Vaše železno kina vino Serravallo; jaz vidim, da ono ne povzročuje spremljajočih znakov. Bolniki ga prav radi pijejo in dobro prenesejo; pospešuje tek in okrepuje posebno v slučajih slabokrvnosti in rekonvalescence.

Varšava, 1911. Dr. Matilda Biehler.

Pozor trgovci!
Proda se hiša
v mestu, dvonadstropna
v dobrem stanju blizu dveh cerkva, v kateri se nahaja dobro vpeljana špecerijska trgovina, obstoječa čez 50 let. Proda se skupaj s hišo, zaradi družinskih razmer. Jako ugodno za upokojene častite gospe duhovnike. Naslov pove upravnistvo tega lista pod števil. 4203. (Znamka za odgovor.)

Vsem svojim cenjenim odjemalcem želim
veselo in srečno novo leto
Priporočam se jim, ter prosim, da mi ostanejo še nadalje naklonjeni. Prizadeval si bom ustreči vsem njihovim željam, in upam, da mi bo to v moči, ker izvršujem obrt v popolnoma novi, po pravilih zgrajeni delavnici. Istotako priporočam tudi mnogovrstne sladčice. Vsak dan se dobi tudi svež, fini ržen kruh kakor tudi surovo čajno maslo.
J. Novak
pekarija in slašičarna, Kamnik.

1913
Vsem svojim cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem želim
srečno in veselo novo leto
ter jih prosim, da mi tudi nadalje ohranijo svoje zaupanje in naklonjenost. Spoštovanjem
Franc Kunovar
kamnoseški mojster pri Sv. Križu pri Ljubljani. 4199

Veselo novo leto
vošči prečast. duhovščini in vsem drugim cenjenim naročnikom, kakor tudi prijateljem in znancem, ter se priporoča za blagohotno nadaljno naklonjenost
Josip Grošel
podobar v Selch. 4133

Ivan Kregar, pasar in izderovatelj cerkvenega orodja Ljubljana, Elizabetna cesta
se prav iskreno zahvaljuje prečastiti duhovščini ter slavnemu občinstvu za obilo izkazano zaupanje v ravno minoleto leto, proseč jih enake naklonjenosti tudi v bodoče in vošči vsem svojim velecenjenim naročnikom, prijateljem in znancem
veselo in srečno novo leto!